

Toetsing Bestemmingsplan Oostelijk Buitengebied Putten

Onderzoek in kader van Natuurbeschermingswet en EHS

projectnr. 0240366
revisie 02
April 2013

Opdrachtgever

Gemeente Putten
Postbus 400
3880 AK Putten

datum vrijgave
2 april 2013

beschrijving revisie 02
Aanpassing tussen voorontwerp en ontwerpbe-
stemmingsplan

goedkeuring
K Calmes

vrijgave
S. Hammink

Inhoud	blz.
1 Inleiding	3
1.1 Aanleiding en doel.....	3
1.2 Wettelijk kader	3
1.3 Leeswijzer	6
2 Gebiedsbeschrijving en planeffecten	7
2.1 Plangebied	7
2.2 Planeffecten	10
2.3 Nadere beschrijving Natura 2000 gebied Veluwe	13
3 Effectbepaling	18
3.1 Inleiding	18
3.2 Toetsingsmethode.....	18
3.2.1 Uitgangspunten	18
3.2.2 Werkwijze	18
3.2.3 Effectbepaling	19
3.3 Effectbeoordeling	22
4 Conclusies Natura 2000 en vervolgstappen	26
5 Toetsing EHS	28
5.1 Nationaal beleid	28
5.2 Provinciaal beleid	28
5.2.1 Toetsingskader EHS	28
5.2.2 Ruimtelijke verordening 2010 en significante aantasting	32
6 Effectbeoordeling.....	33
7 Conclusies EHS	34
Geraadpleegde bronnen	35

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Momenteel worden alle bestemmingsplannen van het buitengebied van Putten geactualiseerd. Het betreft de bestemmingsplannen Oostelijk Buitengebied, Krachtighuizen en Westelijk Buitengebied. Voorliggende rapportage betreft de toetsing van het bestemmingsplan van het Oostelijk Buitengebied. Als voorbereiding op deze actualiseringsslag is een 'Visiedocument' opgesteld waarin de uitgangspunten zijn vastgesteld (Oranjewoud, 2012). Het dient als basis voor het bestemmingsplan Oostelijk Buitengebied.

Het Oostelijk Buitengebied van Putten ligt geheel in het Natura 2000 gebied Veluwe. In het kader van het nieuw op te stellen bestemmingsplan zijn effecten op dit Natura 2000 gebied niet bij voorbaat uitgesloten. Ondanks het conserverend karakter ervan dient vanwege mogelijke (externe) effecten van de in het bestemmingsplan beschreven activiteiten dan ook getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet. Dit geschiedt aan de hand van een Voortoets.

Doel van deze toets is om te achterhalen of de geplande ontwikkeling een significante aantasting inhoudt van de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000 gebied Veluwe dat binnen de invloedssfeer ligt van het plangebied (zie ook figuur 2-4). Het beantwoordt daarmee de vraag of er al dan niet een vervolgpcedure moet worden gestart met daarbij horende consequenties.

Het bestemmingsplan heeft ook betrekking op de Ecologische Hoofdstructuur van de provincie Gelderland (hierna te noemen EHS). Naast toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 dient daarom tevens erop getoetst te worden dat er geen significante effecten optreden op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS als gevolg van het bestemmingsplan. De begrenzing en ruimtelijke bescherming van de EHS is geregeld in het Streekplan Gelderland (Provincie Gelderland, 2005).

1.2 Wettelijk kader

De huidige natuurbeschermingswetgeving kent verschillende soorten van bescherming:

- Soortbescherming: soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt inheemse planten- en diersoorten waarbij onderscheid wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Voor alle activiteiten die een mogelijk effect op de beschermde planten- en diersoorten kunnen hebben is toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk.
- Gebiedsbescherming: wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998. Deze wet beschermt de Natura 2000-gebieden en beschermde natuurmonumenten. Voor activiteiten met een mogelijk effect op deze gebieden is toetsing aan de Natuurbeschermingswet noodzakelijk. Naast de Natuurbeschermingswet, vindt er ook gebiedsbescherming plaats via het regime van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Omdat in deze rapportage de voorgestane ontwikkeling wordt getoetst op effecten op Natura 2000 gebieden, die haar grondslag vindt in de Natuurbeschermingswet 1998, wordt hier kort ingegaan op dit wettelijk kader. Nadere toelichting is in bijlage 1 opgenomen. In een apart hoofdstuk wordt ingegaan op de toetsing aan de EHS waarin ook het beschermingsregime wordt beschreven.

Natuurbeschermingswet 1998 / Natura 2000

Binnen de EU worden de belangrijkste leefgebieden van de meest bedreigde en waardevolle soorten en habitattypen aangewezen als Natura 2000-gebied. Deze Natura 2000-gebieden moeten samen een Europees ecologisch netwerk vormen om de achteruitgang van de biodiversiteit te keren. De juridische basis voor dit netwerk zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, welke in Nederland zijn doorvertaald in de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet). Per gebied worden voor de soorten en habitattypen instandhoudingsdoelstellingen bepaald. Dit kunnen behouds- of uitbreidings/verbeteringsdoelen zijn. Het is verplicht om plannen en projecten te beoordelen op de gevolgen voor deze instandhoudingsdoelstellin-

gen. Voor projecten geldt een vergunningplicht als het project een verslechterend of significant verstorend effect kan hebben op een Natura 2000-gebied (art. 19d Nbwet). Bij vaststelling van plannen, zoals een bestemmingsplan, moet het bevoegd gezag rekening houden met de gevolgen van het plan voor Natura 2000-gebieden (art. 19j, Nbwet).

Als het plan in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, moet een passende beoordeling gemaakt worden. Hierin wordt onderzocht of het plan of project leidt tot aantasting van natuurlijke kenmerken. Als er sprake is van aantasting, kan het plan of project geen doorgang vinden, tenzij de zogenaamde ADC-toets succesvol wordt doorlopen. In deze toets wordt achtereenvolgens bepaald:

1. of er Alternatieven zijn voor het plan of project (die geen of minder gevolgen hebben);
2. of er Dwingende redenen van groot openbaar belang zijn voor het plan of project, denk bijvoorbeeld aan de openbare veiligheid;
3. of er voldoende Compensatie voor de schade aan de natuur getroffen kan worden.

Voortoets

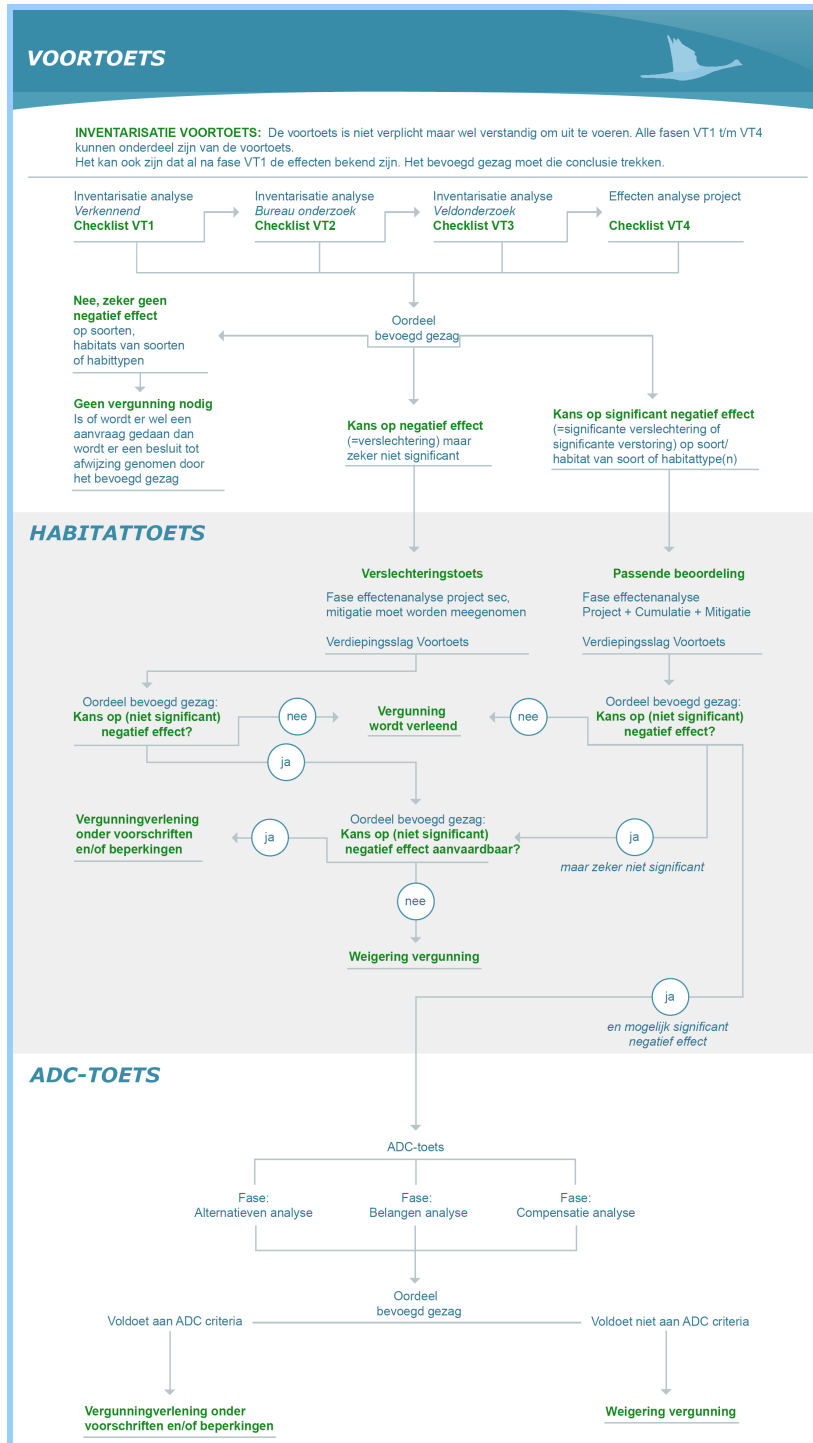
De Voortoets verkent of de activiteiten waarin het bestemmingsplan voorziet mogelijke negatieve effecten kunnen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied.

Een Voortoets kan drie mogelijke uitkomsten geven (zie figuur 1-3):

- Negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Verdere toetsing is niet nodig.
- Negatieve effecten kunnen niet worden uitgesloten, maar leiden niet tot een significante aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. In dit geval kan in overleg met de provincie worden besloten om een “Verslechteringstoets” uit te voeren.
- De ontwikkeling leidt tot negatieve effecten, welke kunnen leiden tot significante aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. In dit geval is het noodzakelijk om een “passende beoordeling” uit te voeren. In een passende beoordeling wordt meer in detail de kans op een significant effect beoordeeld.

Beschermde natuurmonumenten

Op nationaal niveau zijn gebieden aangewezen als beschermd natuurmonument. Deze aanwijzing heeft plaatsgevonden vanwege de natuurwetenschappelijke betekenis of het natuurschoon van het gebied. Er is een vergunning vereist voor handelingen die ‘schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het beschermd natuurmonument of voor dieren of planten in het beschermd natuurmonument of die het beschermd natuurmonument ontsieren’ (art. 16 Nbwet). Binnen het plangebied zijn geen Beschermde natuurmonumenten aanwezig.

Figuur 1-1: Toetsingsschema Natuurbeschermingswet (steunpunt Natura 2000).

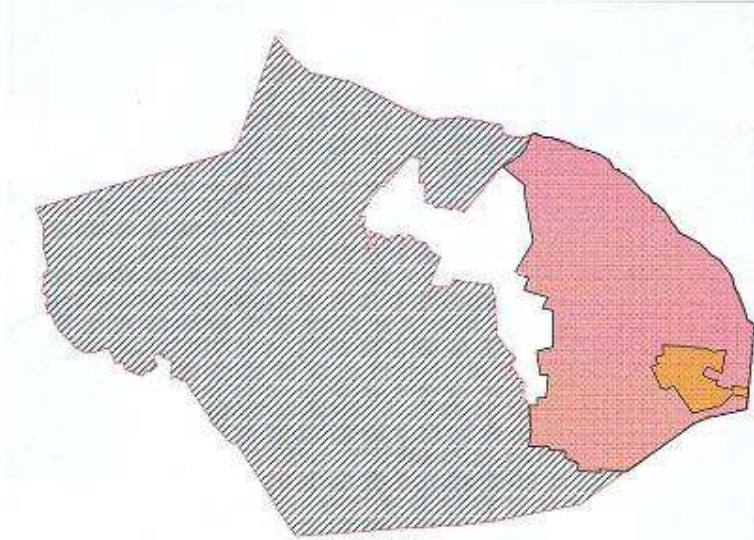
1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 komen een gebiedsbeschrijving en de planeffecten aan de orde. In hoofdstuk 3 worden de effecten bepaald en vervolgens beoordeeld. Conclusies ten aanzien van Natura 2000 worden getrokken in hoofdstuk 4. Toetsing van de EHS en de effectbeoordeling komen aan bod in hoofdstuk 5 respectievelijk 6. In hoofdstuk 7 tenslotte worden conclusies getrokken ten aanzien van de EHS.

2 Gebiedsbeschrijving en planeffecten

2.1 Plangebied

Het plangebied omvat het oostelijk deel van de gemeente, waarbinnen ook het buurtschap Koudhoorn ligt. Het plangebied bestaat voornamelijk uit bosgebied, recreatie, woningen en enkele agrarische functies. In onderstaande afbeelding is het plangebied globaal weergegeven. Het plangebied bestaat uit het rode deel inclusief het oranje deel (buurtschap Koudhoorn).

Figuur 2-1: Globale ligging plangebied bestemmingsplan Oostelijk Buitengebied (het rode incl. oranje deel)

In het geactualiseerde bestemmingsplan worden verleende vrijstellingen en vastgestelde wijzigingsplannen verwerkt, actuele beleidsontwikkelingen verankerd en er wordt bestemd conform de feitelijke situatie, voor zover deze legaal is. Het doel is immers het hebben van een actueel en helder bestemmingsplan dat gedurende de gehele planperiode (10 jaar) bruikbaar is.

In het bestemmingsplan worden de volgende thema's vastgelegd:

- Bijgebouwenregeling
- Vergunningvrij bouwen
- Landgoederen
- Omgevingsvergunningstelsel voor archeologische gebieden
- Paardenbakken
- Beroep en bedrijf aan huis (incl. Bed & Breakfast)

Deze thema's zijn gerelateerd aan de bestemmingen die in onderstaande figuur 2-2 zijn aangegeven. De wijze waarop deze thema's worden ingevuld is nader beschreven in het Visiedocument (Oranjewoud, 2012). Een korte beschrijving en de mogelijke effecten ervan worden toegelicht in de volgende paragraaf (planeffecten).

Figuur 2-2 : Plangebied Oostelijk Buitengebied Putten

Legenda	
	wonen (W)
	niet-agrarische bedrijvigheid (B)
	recreatie / camping R(-VR)

	maatschappelijke functie (M)
	agrarisch (AW)
	bos (BO)

Afwijkingsbevoegdheden

Verder maakt het bestemmingsplan, uitsluitend met een omgevingsvergunning, de volgende zaken mogelijk:

1. bij alle woningen en bedrijfswoningen is het met een omgevingsvergunning mogelijk om de woning en/of bijgebouwen te vergroten ten behoeve van gedeeltelijk zelfstandige inwoning (= het wonen in een woning door één of meer personen die geen deel uitmaken van het huishouden van de hoofdbewoner(s) van die woning). Het betreft een vergroting van de inhoud van de woning met 60 m³ en de oppervlakte van bijgebouwen met 60 m².
2. bij de bestemmingen Wonen 1 en Wonen 2 (ca. 70 woningen) is met een omgevingsvergunning hobbyboeren toegestaan (=het weiden van vee en/of het telen van gewassen waarbij geen of nauwelijks sprake is van een commercieel oogmerk en/of marktorientatie en waarbij het gebruik van het perceel en bebouwing in overwegende mate op woondoeleinden gericht is). In dit kader mag de oppervlakte aan bijgebouwen ten behoeve van hobbyboeren vergroot worden onder de volgende voorwaarden:
 - a. de noodzaak van uitbreiden van de oppervlakte van bijgebouwen en de ecologische haalbaarheid aangetoond zijn;
 - b. er sprake is van naast/- nabijliggende agrarische gronden, waarbij deze gronden gebruikt dienen te worden voor hobbyboeren;
 - c. de volgende maatvoering wordt gehanteerd:

Oppervlakte agrarische gronden	Oppervlakte bijgebouw
1,0 hectare	50 m ²
1,5 hectare	75 m ²
2,0 hectare	100 m ²

3. agrariërs mogen met een omgevingsvergunning ook niet-agrarische nevenactiviteiten ontplooiën volgens onderstaande tabel:

Thema	Activiteit	Maximaal bebouwd oppervlak
Bedrijven gebonden aan het buitengebied	- landbouw & zorg (dagopvang) - landelijk bedrijf	350 m ²
Agrotoerisme/recreatie	Verblijven: - Vakantiewoning/bungalow - Appartementen	350 m ²
	Dagrecreatie: - horeca - terras/theetuin - ijsjesverkoop - bezoekerscentrum - paardenpension - verhuur van fiets en - manege - ijsmakerij	350 m ²
	Opslag caravans	350 m ²

Alle qua aard en hinder vergelijkbare activiteiten	350 m ²

Hiervoor gelden wel voorwaarden, onder andere:

1. aangetoond wordt dat er geen sprake zal zijn van een onevenredige verkeersaan-trekkende werking en dat het parkeren op eigen terrein zal plaatsvinden;
2. de waarden van omringende functies, welke het plan beoogt te beschermen, zullen niet onevenredig worden geschaad;
4. het plangebied telt 3 niet-agrarische bedrijfsbestemmingen. Deze mogen tot 30% uitbreiden qua bebouwing, maar uitsluitend als het bedoeld is voor recreatie of zorg.
5. er bestaat de mogelijkheid voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor kleinschalig kamperen bij de boer. Hiervoor gelden de volgende voorwaarden:
 - a. kleinschalig kamperen is uitsluitend toegestaan binnen de periode van 15 maart tot en met 31 oktober;
 - b. kleinschalig kamperen is uitsluitend toegestaan binnen het bouwperceel van de be-stemming Agrarisch met waarden;
 - c. kleinschalig kamperen uitsluitend is toegestaan op of binnen een afstand van 50 m vanaf het agrarisch bouwvlak (dus maximaal 5 keer) en is voorzien van een landschap-pelijke inpassing;
 - d. stacaravans en horeca-activiteiten niet zijn toegestaan;
 - e. sanitaire voorzieningen worden ondergebracht op het agrarisch bouwvlak in bestaan-de bebouwing.

Wijzigingsbevoegdheden

Daarnaast zijn de volgende wijzigingsbevoegdheden opgenomen in het bestemmingsplan:

1. omzetten van Agrarisch met waarden naar Bos (uitsluitend voor 1 perceel);
2. omzetten van Agrarisch met waarden naar Wonen 1;
3. omzetten van Agrarisch met waarden naar Bedrijf;
4. omzetten van Bedrijf naar Wonen 1;
5. omzetten van Agrarisch met waarden naar Dagrecreatie;
6. aanleg van fietspaden.

Opmerking over de afwijkings- en wijzigingsbevoegdheden

Ten aanzien van de bouw- en gebruiksmogelijkheden middels de afwijkingsbevoegdheden en de wijzi-gingsbevoegdheden wordt opgemerkt dat deze uitsluitend mogelijk zijn via het doorlopen van een pro-cedure (omgevingsvergunning respectievelijk wijzigingsplan en eventueel omgevingsvergunning). In het kader van deze procedures zal nader getoetst worden aan de geldende natuurbeschermingswetgeving. Daarom worden bovengenoemde afwijkings- en wijzigingsbevoegdheden verder niet behandeld in dit rapport.

2.2 Planeffecten

Binnen genoemde bestemmingen zijn bepaalde ontwikkelingen in beeld gebracht die in deze rapportage nader moeten worden getoetst op hun effecten. Het is dus zaak om deze activiteiten eerst inzichtelijk te maken inclusief potentiële effecten op het Natura 2000 gebied Veluwe (en in hoofdstuk 5 op de ken-merken van de EHS). Indien er geen negatieve effecten binnen het betreffende thema op kunnen tre-den, vindt er ook geen nadere toetsing van dat thema plaats.

Bijgebouwenregeling

Dit is als volgt omschreven: *'een (vrijstaand of aangebouwd) niet voor bewoning bestemd gebouw of aanbouw, behorende bij een op hetzelfde bouwperceel gelegen hoofdgebouw, dat zowel in functioneel als in architectonisch opzicht ondergeschikt is aan het hoofdgebouw.'*

Conform de gehanteerde definitie uit het Visiedocument gaat het om een niet voor bewoning bestemd gebouw of aanbouw op hetzelfde bouwperceel als het hoofdgebouw met een maximaal oppervlak van 50 m².

Vergunningvrij bouwen

Voorgesteld is om de bouw mogelijkheden uit het vigerend bestemmingsplan zoveel mogelijk over te nemen vanwege de kwetsbaarheid van het plangebied. Een verruiming van de bouw mogelijkheden op grond van artikel 3 bijlage II van het Besluit Omgevingsrecht (Bor) is op voorhand niet gewenst. Bouwen in strijd met het bestemmingsplan vereist alsnog een omgevingsvergunning. Mogelijke effecten van (ge)bouwen zijn: geluid, licht e.d.

Landgoederen

Het bestaande landgoed Schovenhorst bestaat uit meerdere gebouwen waarin diverse functies aanwezig zijn, zoals museum, horeca, educatief centrum, landgoedwinkel, (ondergeschikt) kantoor en bostoren ten behoeve van educatie en recreatie. Voor dit landgoed is een paar jaar geleden een artikel 19-vrijstellingsprocedure doorlopen. Deze artikel 19-vrijstelling wordt verankerd in het bestemmingsplan. De activiteiten op het landgoed gaan gepaard met geluid, licht en optische effecten als gevolg van het fysieke en sociale gebruik van de horeca, landgoedwinkel e.d.

Naast de bestaande, reguliere activiteiten wil de eigenaar/beheerder ook tegemoet komen aan de incidentele vraag naar feestruimte en het mogelijk maken om een gezinshuis en jeugdzorgboerderij te ontwikkelen. Feesten kan gepaard gaan met extra geluidsoverlast en lichthinder. Wat dat laatste betreft wordt er vanuit het bevoegde gezag een beperking opgelegd om alleen overdag dergelijke faciliteiten te verlenen, waardoor lichthinder niet zal optreden. Hiervan mag maximaal 5 maal per jaar worden afgeweken.

Op het bestaande landgoed Groot Spriel bevinden zich een landhuis waar gewoon kan worden en enkele bijgebouwen. Momenteel staat het landhuis te koop. Voorgesteld wordt om in ieder geval de mogelijkheden uit het vigerend bestemmingsplan over te nemen, zijnde:

- a. wonen - tevens huisvesting van groepen;
- b. kantoren;
- c. maatschappelijk.

Daarnaast is het voor de instandhouding van het landgoed van belang om de functionele mogelijkheden uit te breiden, in ieder geval de functies zakelijke dienstverlening, lichte horeca en jeugdzorgboerderij. Het uitgangspunt van het Streekplan 2005 (§ 2.3.7) is dat functieverandering maatwerk is waarbij de kwetsbaarheid van de omgeving leidend is. Zo moeten (zware) horeca en recreatie uitgesloten of beperkt worden. Zoals de gemeente in eerdere correspondentie over dit landgoed heeft aangegeven kan het gedogen van bruiloftsfeesten niet gelegaliseerd worden. Dit heeft te maken met de verstorende werking (met name verkeer en geluid) die een negatieve impact kan hebben op de EHS en Natura 2000. Wel is in het vigerend bestemmingsplan aangegeven dat de oppervlakte van hoofdgebouwen met 10% vermeerderd mag worden ten opzichte van de bestaande oppervlakte en dat de oppervlakte van bijgebouwen met 100 m² vermeerderd mag worden ten opzichte van de bestaande oppervlakte.

Door de functiewijziging van landhuis naar bijvoorbeeld een verzorgingstehuis (hetgeen het bestemmingsplan nu al toestaat), zakelijke dienstverlening, jeugdzorgboerderij of lichte horeca, zal er extra bestemmingsverkeer op de weg er naartoe komen. Dit betekent dat er ook meer geluidshinder en stikstofdepositie zou kunnen optreden. Ook zal er als gevolg van de functiewijziging meer geluid- en lichthinder optreden op de locatie zelf door een intensiever gebruik van het landgoed. En ook een toename van de recreatiedruk op de landelijke, bosrijke omgeving is niet geheel uit te sluiten doordat bewoners en bezoekers in de nabije omgeving van het landhuis gaan wandelen.

Omgevingsvergunningstelsel voor archeologische gebieden

Het plangebied kent een aantal archeologisch waardevolle gebieden, met name ter plaatse van grafheuvels. Er is een archeologische waardenkaart opgesteld. Hieruit blijkt dat het plangebied Oostelijk Buitengebied uiteenlopende verwachtingen kent (zowel AMK-terreinen als delen met hoge, middelhoge en lage verwachtingswaarden). Hiertussen is onderscheid gemaakt in het bestemmingsplan middels dubbelbestemmingen waaraan verschillende bouwregels en omgevingsvergunningstelsels gekoppeld zijn. Archeologisch onderzoek bestaat doorgaans uit het graven van een sleuf. Dit kan afhankelijk van de omvang ervan bestaan uit handmatig of mechanisch graven. Potentiële effecten van archeologisch onderzoek zijn met name verstoring door geluid en mensen en mogelijk ook mechanische effecten als gevolg van betreding.

Paardenbakken

De volgende definitie van paardenbak wordt voorgesteld:

"een onoverdekt stuk land met een bewerkte of aangepaste ondergrond, al dan niet voorzien van bijbehorende voorzieningen, zoals een omheining en lichtmasten, kennelijk ingericht voor het africhten en/of trainen en berijden van paarden en pony's en/of het anderszins beoefenen van de paardensport".

In het Visiedocument is voorgesteld om binnen een bouwvlak bij een agrarisch- of woonperceel een paardenbak direct toe te staan onder bepaalde voorwaarden. De omheiningen van een paardenbak mogen maximaal 2 m hoog zijn en lichtmasten zijn alleen met een omgevingsvergunning toegestaan. Ook de aanleg van een paardenbak buiten het bouwvlak is toegestaan met een omgevingsvergunning. Potentiële effecten van het gebruik en inrichting van een paardenbak zijn verstoring door licht en geluid op de beschermde avifauna van het Natura 2000 gebied en vermisting en verzuring door paardenmest en extra verkeersbewegingen.

Beroep en bedrijf aan huis

Onder beroep aan huis wordt verstaan: *'een dienstverlenend beroep dat op kleine schaal in een woning en/of daarbij behorende bijgebouwen wordt uitgeoefend, waarbij de woning in overwegende mate haar woonfunctie behoudt en de desbetreffende beroepsuitoefening een ruimtelijke uitstraling heeft die in overeenstemming is met de woonfunctie.'*

Bedrijf aan huis omvat bedrijfsactiviteiten die wat betreft aard en omvang dusdanig kleinschalig zijn dat deze niet onder de vergunningplicht van de Wet Milieubeheer vallen. Detailhandel en horeca worden uitgesloten en beroep of bedrijf moet door de eigen bewoner(s) uitgeoefend worden.

Dit impliceert dat bedrijvigheid veelal in pandig plaats zal vinden of elders op locatie en alleen op het bouwperceel een geringe hoeveelheid materiaal en materieel eventueel kan worden opgeslagen. Potentiële effecten van het beoefenen van beroep en bedrijf aan huis zijn verstoring door geluid en licht, optische verstoring en eventuele mechanische effecten.

Bed & Breakfast

De volgende definitie wordt gehanteerd: *'Bed & Breakfast is een kleinschalige overnachtingaccommodatie gericht op het bieden van de mogelijkheid tot een toeristisch en veelal kortdurend verblijf met het serveren van ontbijt. Een Bed & Breakfast is gevestigd in een woonhuis of bijgebouw en wordt gerund door de hoofdbewoner(s) van het betreffende huis'.*

Bed & Breakfast (B&B) functies kunnen worden gekoppeld aan de bestemmingen Wonen en Agrarisch voor zover deze is voorzien van een dienstwoning.

In het bestemmingsplan liggen er ca. 65 woonbestemmingen en 5 agrarische bestemmingen die hieraan voldoen. De helft van beide bestemmingen ligt in het buurtschap Koudhoorn (zie figuur 2-2). Los van het feit of dit vanuit economisch oogpunt realistisch is, leidt een maximale benutting van de mogelijkheid om B&B aan huis te voeren, tot 70 B&B eenheden. Naar verwachting zal dit in het hoogseizoen (~ zomerperiode) 140 extra bezoekers opleveren. Over een geschat oppervlak van ca. 2000 ha verhoogt dit de recreatiedruk met ongeveer 1 persoon/14 hectare, vooropgesteld dat alle B&B bezoekers binnen de plangrenzen van het Oostelijk Buitengebied haar dagelijkse vertier zoekt (wandelen, fietsen, e.d.). Om-

dat veel bezoekers uitzwermen over het gebied en merendeels bij een bezoek aan de Veluwe gebruik maken van de wandel- en fietspaden, kan gesteld worden dat deze activiteit zeer geringe (externe) effecten heeft op de natuurwaarden van de Veluwe.

Potentiële effecten als gevolg van B&B betreffen optische verstoring en eventuele geluidshinder.

Geconcludeerd kan worden dat alle thema's op hun planeffecten dienen te worden onderzocht.

2.3 Nadere beschrijving Natura 2000 gebied Veluwe

De Veluwe bestaat overwegend uit droge bossen, droge en natte heide, vennen en stuifzanden. In de voorlaatste ijstijd, zo'n 150.000 jaar geleden, duwden de ijslobben van het landijs enorme hoeveelheden door de rivieren aangevoerd zand en grond voor zich uit en opzij en vormden zo de stuwwallen. Hoewel de hoogteverschillen sindsdien door wind en water zijn afgevlakt, reiken de hoogste delen van de Veluwe tot ruim 100 m boven NAP. Tot 1900 was de Noord-Veluwe één uitgestrekt stuifzandgebied. Tegenwoordig is er in totaal nog 1400 hectare stuifzand op de Veluwe. Bij Kootwijk is één van de grootste actieve stuifzandgebieden van Europa. Plaatselijk komen in de heiden natte (o.a. Leemputten bij Staverden) of droge (o.a. Harskamp) heischrale graslanden, jeneverbesstruwelen, vennen, natte heide en hoogveenkernen (Mosterdveen) voor. In het beekdal van de Hierdense en Staverdense Beek worden schraallanden aangetroffen. Langs de randen van de Veluwe ontspringen de (sprengen)beken, waar beekvegetaties en zeer plaatselijk bronbossen voorkomen (*Min. EL&I, april 2012*).

De Beschermden natuurmonumenten 'Mosterdveen' en 'Leemputten' binnen het Natura 2000-gebied Veluwe liggen bij Staverden, buiten het invloedsgebied van dit bestemmingsplan. Deze blijven daarom buiten beschouwing in deze Voortoets. Onderstaand is de grens van het Natura 2000 gebied weergegeven ter hoogte van het bestemmingsplan (figuur 2-3).

Figuur 2-3: begrenzing Natura 2000 gebied Veluwe ter hoogte van het plangebied

Natuurwaarden

Dit Natura 2000 gebied is voornamelijk begroeid met loof- en naaldbos van arme bodems. Deze wisselen af met omvangrijke heiden, stuifzanden, honderden vennen, landbouwenclaves en enkele beekdalen. Door zijn uitgestrektheid is de Veluwe een belangrijk gebied voor een groot aantal planten- en diersoorten van voedselarme milieus. Een aantal hiervan komt in ons land niet buiten de Veluwe voor (*Min. EL & I, april 2012*).

Instandhoudingsdoelen Veluwe

De instandhoudingsdoelen voor de habitattypen, habitatsoorten en broedvogels voor het Natura 2000-gebied Veluwe zijn weergegeven in tabel 2-1.

Tabel 2-1: instandhoudingsdoelen (ISD) Natura 2000-gebied Veluwe (bron: ontwerp - aanwijzingsbesluit) en KDW habitattypen (bron: Van Dobben & Van Hinsberg, 2008) en stikstofgevoeligheid habitattoorten (bron: DVS, 2011)

Habitattypen	Rondom Putten	Landelijke staat van instandhouding	Doelstelling oppervlak	Doelstelling kwaliteit	KDW (mol N/ha/jr)
Stuifzandheide met struikhei	x	--	>	>	1100
Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	x	-	=	=	1100
Zandverstuivingen	x	--	>	>	740
Zwakgebufferde vennen	x	-	=	=	410
Zure vennen	x	-	=	>	410
Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)	x	-	>	>	>2400
Vochtige heide (hogere zandgronden)	x	-	>	>	1300
Droge heiden	✓	--	>	>	1071
Jeneverbesstruweel	x	-	=	>	2180
Heischrale graslanden *	x	--	>	>	830
Blauwgrasland	x	--	>	>	1100
Actief hoogveen * (heideventjes)	x	--	>	>	400
Pioniervegetatie met snavelbiezen (hogere zandgronden)	x	-			1600
Beuken-eikenbossen met hulst	✓	-	>	=	1429
Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	x	--	>	=	1400
Oude eikenbossen	✓	-	>	>	1071
Alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	x	-	>	>	1860
Habitattoorten		Landelijke staat van instandhouding	Doelstelling verspreiding	Doelstelling populatie	Stikstofgevoeligheid
Gevlekte witsnuitlibel		--	>	>	gevoelig
Vliegend hert		-	>	>	enigszins
Beekprik		--	>	>	niet gevoelig
Rivierdonderpad		-	>	>	niet gevoelig
Kamsalamander		-	=	=	enigszins
Meervleermuis		-	=	=	niet gevoelig
Drijvende waterweegbree		-	=	=	gevoelig
Broedvogelsoorten		Landelijke staat van instandhouding	Doelstelling oppervlak	Doelstelling kwaliteit	Draagkracht populatie
Wespendief	✓	+	=	=	150 paren
Nachtzwaluw	✓	-	=	=	610 paren
IJsvogel	x	+	=	=	30 paren
Draaihals	x	--	>	>	100 paren
Zwarte specht	✓	+	=	=	430 paren
Boomleeuwerik	✓	+	=	=	2.400 paren
Duinpieper	x	--	>	>	40 paren
Roodborsttapuit	✓	+	=	=	1.000 paren
Tapuit	x	--	>	>	100 paren
Grauwe klauwier	x	--	>	>	40 paren

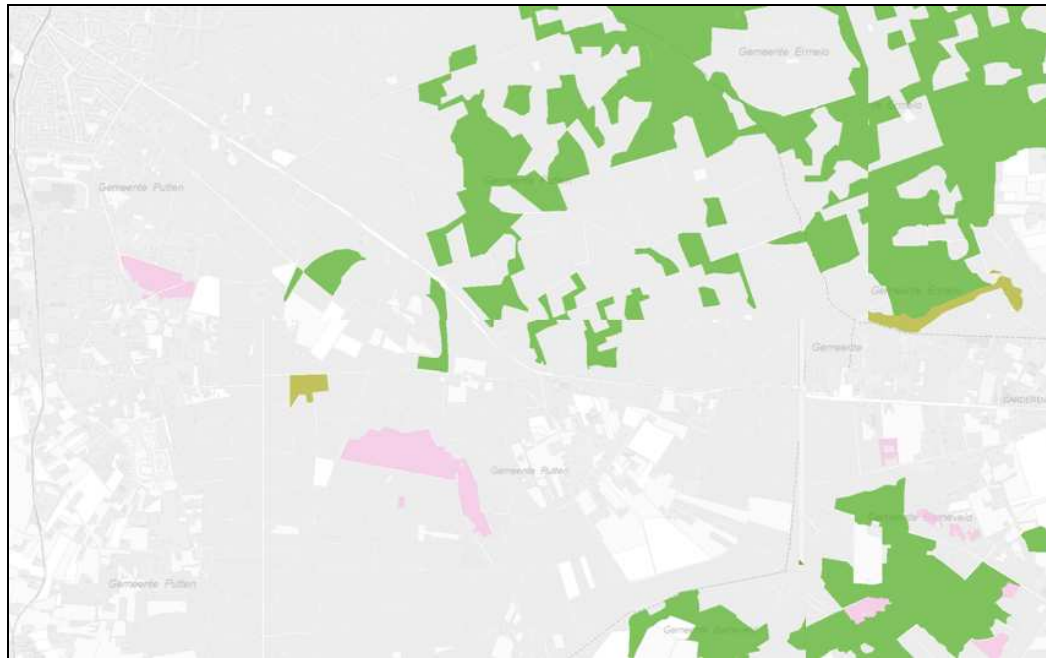
Legenda: -- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig, = behoudsdoelstelling, > verbeter- of uitbreidingsdoelstelling. x = niet aanwezig in de nabije omgeving van Putten; ✓ = wel in nabije omgeving Putten

Verspreidingskaarten

De drie habitattypen die in de omgeving van Putten aanwezig zijn, zijn als volgt verspreid (figuur 2-4 en bijlage 2). Het gaat om:

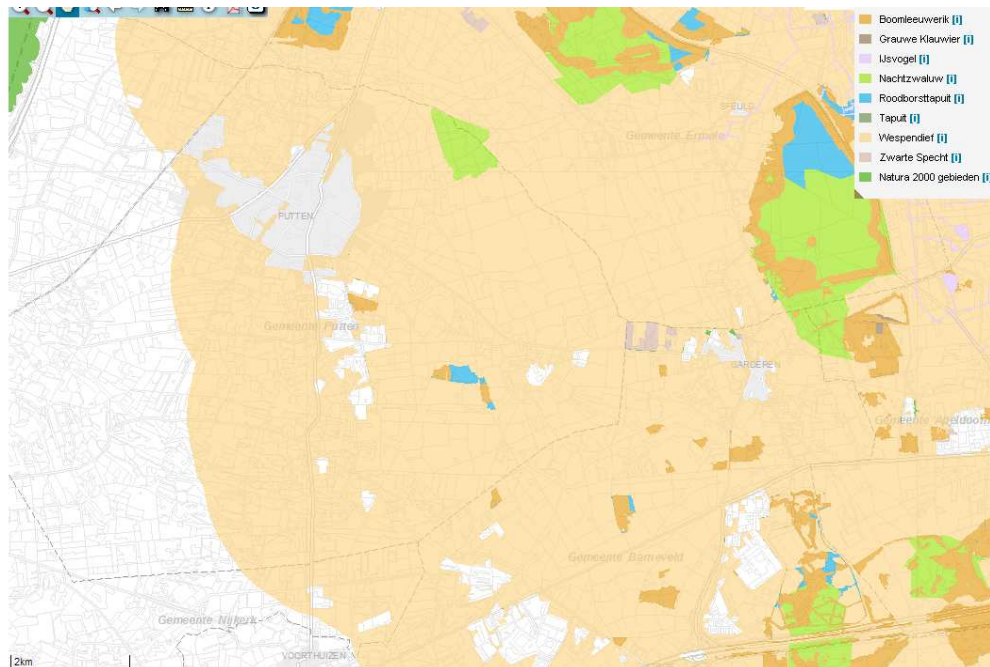
- Droge heiden
- Oude eikenbossen
- Berken- en eikenbossen met hulst

Deze habitattypen zijn zeer gevoelig voor stikstof (Dobben, 2008) met een KDW van 110 tot 1400 mol N/ha/jaar.

Figuur 2-4: habitattypen in en rondom Oostelijk Buitengebied Putten (Provincie Gelderland, 2012)

	legenda
	Droge heiden
	Oude eikenbossen
	Beuken- en eikenbossen met hulst

Figuur 2-5: leefgebieden broedvogels in omgeving van plangebied (Provincie Gelderland, 2012)

Op grond van het overzicht met leefgebieden van broedvogels op de Veluwe (figuur 2-5), zijn de volgende soorten in en rondom het plangebied van Putten te verwachten: Roodborstspuit, Boomleeuwerik, Nachtzwaluw, Wespandief en Zwarte specht (alleen ten noorden van N797).

Als buffer is een contour van 750 meter aangehouden (CMER 2011) waarbuiten geen effecten als gevolg van het bestemmingsplan verwacht worden.

3 Effectbepaling

3.1 Inleiding

Zoals eerder in de rapportage is beschreven dient er een Voortoets te worden uitgevoerd om te verken-
nen waaruit de (externe) werking van het plangebied bestaat en of de planontwikkeling en de daarbij
behorende activiteiten een (significant) negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelen van Natura
2000 gebieden. Hiervoor vindt er een eerste effectanalyse van de verwachte activiteiten plaats op de
beschermde natuurwaarden, zoals die in het vorige hoofdstuk zijn beschreven.

Voor de effectbepaling van het bestemmingsplan Oostelijk Buitengebied Putten zijn de habitattypen in
beeld gebracht die als toetsingskader dienen voor de effectbeoordeling. Ten behoeve daarvan is de ver-
spreiding van broedvogels rondom het plangebied aangegeven. Bij de toetsing gaat het om de beoorde-
ling van te verwachten effecten op deze biota. Naast mogelijke verstoring door geluid en licht is er als
gevolg van het bestemmingsplan een verkeersaantrekkende werking en enige vermessing niet uit te slui-
ten. Daarom wordt hier eerst ingegaan op de wijze waarop dit wordt getoetst.

3.2 Toetsingsmethode

3.2.1 *Uitgangspunten*

Het nieuwe bestemmingsplan is conserverend van karakter. Er wordt in principe aangesloten bij de re-
geling uit de geldende bestemmingsplannen. Dat betekent dat ervan wordt uitgegaan dat de huidige be-
stemmingen gehandhaafd blijven met behoud van aard en omvang van de betreffende activiteiten.
Nieuwe beleidsregels, zoals die in het Visiedocument zijn vastgesteld, worden in het bestemmingsplan
geactualiseerd op basis van de beoordelingseffecten op de omgeving in het kader van de Natuurbe-
schermingswet 1998 (en verderop EHS). Bij de beoordeling wordt uitgegaan van het maximale gebruik
van de activiteiten die in het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt. Eventuele ongewenste effec-
ten op het Natura 2000 gebied Veluwe als gevolg van het plan moeten worden voorkomen. Hiervoor
worden aanbevelingen gedaan in het slothoofdstuk.

3.2.2 *Werkwijze*

Zoals in de inleiding al is aangegeven schrijft artikel 19j van de Natuurbeschermingswet 1998 voor dat
voor een plan, dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten (cumulatie) signifi-
cante gevolgen voor Natura 2000 gebieden kan hebben, een passende beoordeling van de gevolgen voor de
betreffende gebieden moet plaatsvinden. Bij een passende beoordeling wordt rekening gehouden met
de instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende Natura 2000 gebieden en met het beheerplan dat
voor het Natura 2000 gebied is vastgesteld.

Om te voorkomen dat er significante effecten kunnen optreden als gevolg waarvan er een nadere toet-
sing zou moeten plaatsvinden, worden er zo nodig beperkingen aan de nieuwe ontwikkelingen (thema's)
gesteld. Om dit inzichtelijk te maken wordt nagegaan of het voornemen van de planontwikkeling voor
het Oostelijk Buitengebied van Putten een (significant) negatief effect kan hebben op de soorten waar-
voor het gebied is aangewezen.

Het referentiekader voor de toetsing wordt gevormd door de meest actuele stand van zaken in de bo-
venbeschreven procedure rond aanwijzing van de Natura 2000 gebieden en de eventueel aanwezige
(concept)beheerplannen.

Omdat er bij deze Voortoets nog geen (concept)beheerplan voor het Natura 2000 gebied Veluwe be-
schikbaar is, dient de toetsing primair plaats te vinden aan de hand van de instandhoudingsdoelen uit de
(ontwerp) aanwijzingsbesluiten. Deze doelen worden getoetst aan de planeffecten uit paragraaf 2.2,
waaronder mogelijke effecten als gevolg van stikstofdepositie.

3.2.3 **Effectbepaling**

Stikstofdepositie

Bij de toetsing van de effecten van stikstofdepositie als gevolg van het bestemmingsplan Oostelijk Buitengebied van Putten op habitattypen in nabijgelegen Natura 2000 gebieden, vormt de Kritische Depositiewaarden (KDW) een belangrijke criterium.

Onder Kritische Depositiewaarde (KDW) wordt verstaan:

"KDW is de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische depositie (Dobben, 2012)."

De KDW is dus een indicatieve maat voor de gevoeligheid voor stikstofdepositie van habitattypen. Wanneer de atmosferische depositie hoger is dan het kritische niveau van het habitatype (drempelwaarde) bestaat er een duidelijk risico op een significant negatief effect, namelijk dat het instandhoudingsdoel in termen van biodiversiteit niet duurzaam kan worden gerealiseerd.

Behalve door de toename van het verkeer in het plangebied en op omliggende wegen (verkeersaantrekende werking) is er mogelijk ook sprake van extra vrijkomen van stikstofverbindingen naar de lucht als gevolg van het houden van dieren (paardenbakken).

Effect van stikstof op ecosystemen

Ecosystemen die van nature voedselrijk zijn ondervinden weinig tot geen invloed van stikstofdepositie uit de lucht. Ecosystemen op voedselarme schrale en zandige bodems daarentegen zijn wel gevoelig voor extra stikstof. De beschikbaarheid van stikstof is bepalend voor de concurrentieverhoudingen tussen de plantensoorten. Meestal neemt een beperkt aantal plantensoorten sterk toe ten koste van meerdere andere plantensoorten, zodat de karakteristieke soortensamenstelling in het vegetatietype verandert. De oorspronkelijk aanwezige planten binnen een vegetatietype, of een habitatype, worden grotendeels verdrongen en er ontstaat dan een ander vegetatietype. Verruiging treedt op. Wanneer het een habitatype betreft waarvoor het Natura 2000 gebied is aangewezen, kan er sprake zijn van strijdigheid met het aanwijzingsbesluit en de daarbij geformuleerde instandhoudingsdoelen (vooral bij een verbeterdoelstelling).

Atmosferische depositie van stikstofverbindingen is - naast verdroging en areaalverlies - de afgelopen decennia één van de belangrijkste oorzaken voor de sterke achteruitgang van de Nederlandse natuur. Vooral in matige tot slecht gebufferde natuurgebieden en in de directe omgeving van intensieve veehouderijen heeft depositie van ammoniumverbindingen (NH_y) en stikstofoxiden (NO_x) geleid tot een sterk verlies van natuurwaarden. Stikstofdepositie betekent extra bemesting waardoor soorten en habitats van voedselarme omstandigheden negatief worden beïnvloed. Door decennialange depositie is de stikstof in en op de bodem geaccumuleerd.

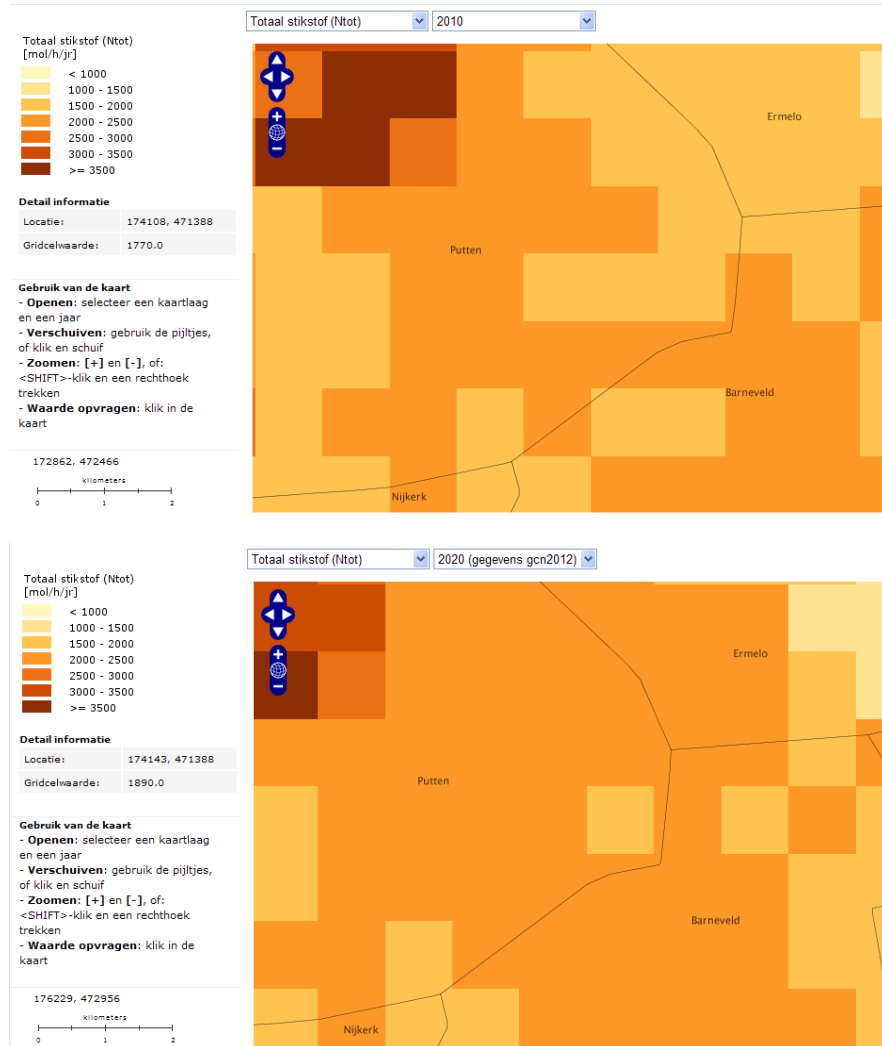
De (zeer) gevoelige habitattypen in het Natura 2000 gebied Veluwe worden nader getoetst op de (externe) werking van stikstofdepositie als gevolg van de beoogde ingreep. In die beoordeling spelen naast KDW ook de huidige achtergrondwaarden van stikstof en de instandhoudingsdoelen (ter hoogte) van de gevoelige habitattypen (zie 2.4) een relevante rol.

Effect van stikstof op habitatsoorten

Ook sommige habitatsoorten, zoals de Witsnuitlibel en Drijvende waterweegbree, zijn gevoelig voor stikstof door aantasting van hun leefgebieden (DVS, 2011).

Achtergronddepositiewaarden

De achtergronddepositiewaarden ter hoogte van het plangebied en de geselecteerde Natura 2000 gebieden zijn in figuur 3-1 in beeld gebracht.

Figuur 3-1: achtergronddepositiewaarden (2010, 2020) in en rondom bestemmingsplan Putten

Op grond van de Grootschalige Concentratie- en Depositiekaarten van Nederland van het RIVM laten de depositiekaarten van 2010 en 2020 zien dat er een toename plaats vindt van de achtergronddepositie van de stikstofwaarden. Deze toename wordt naar 2030 omgezet in een daling van de stikstofdepositie. Dit betekent dat er tot 2020 in dit gebied geen enkele toename van stikstof acceptabel is (conform het beleid van de provincie Gelderland). Pas na 2020 daalt de stikstofdepositie.

De depositiewaarde rondom bijvoorbeeld Buurtschap Koudhoorn varieert van 1770 (2010) tot 1890 (2020) en 1870 mol N/ha/jaar (2030). De KD-waarde van de aanwezige habitattypen ligt daar ver onder en varieert van 1100 mol N/ha/jaar (Droge heiden en Oude eikenbossen) tot 1400 mol N/ha/jaar (Beuken-eikenbossen met hulst).

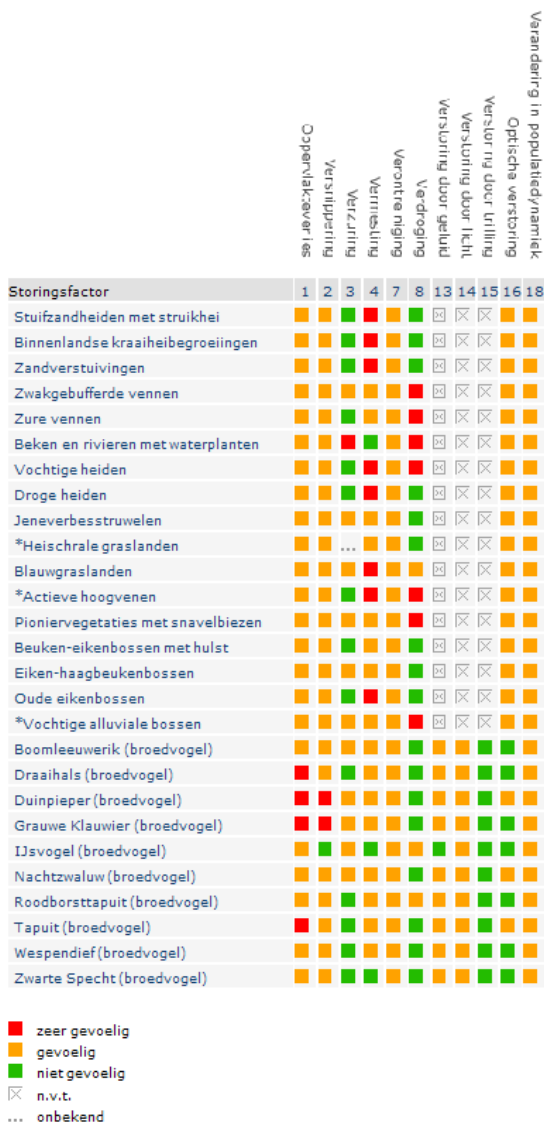
Met andere woorden:

de aanwezige habitattypen verkeren in een stresssituatie wat betreft stikstofdepositie. Op grond hiervan kan worden geconcludeerd dat de beleidsontwikkelingen in het plangebied alleen maar kunnen doorgaan indien er geen vermestende effecten zullen optreden. Hiermee wordt voorkomen dat er (significant) negatieve effecten optreden op gevoelige habitattypen en -soorten op de Veluwe.

Overige effecten

Op grond van de beschrijving van de thema's en de daarin aanwezige ontwikkelingsruimte heeft tot gevolg dat er verstoring van kwalificerende waarden binnen het Natura 2000 gebied Veluwe kan optreden. Naast vermestende activiteiten, gaat het met name om geluid, licht en optische effecten op de habitattypen en soorten uit het overzicht in figuur 3-2.

De genoemde effecten spelen behalve vermesting voor de habitattypen (zie figuur 3-2) alleen een rol bij de broedvogels die voor de Veluwe zijn aangewezen.

Figuur 3-2: overzicht van gevoeligheid van kwalificerende waarden in N2000 Veluwe (effectenindicator Min. EL&I)

Uit de verspreidingskaart van broedvogels komt naar voren dat de leefgebieden van Boomleeuwerik, Nachtzwaluw, Roodborsttapuit, Wespendif en Zwarte specht in en rondom het plangebied aanwezig zijn. Uit de effectenindicator van EL&I (2008) blijkt dat deze soorten gevoelig zijn voor verstoring door licht en geluid en dat alleen de Nachtzwaluw gevoelig is voor optische verstoring.

3.3 Effectbeoordeling

Op grond van de verwachte planeffecten worden de thema's en de daaruit voortvloeiende activiteiten beoordeeld op hun effecten op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000 gebied Veluwe.

Bijgebouwenregeling

Bijgebouwen kunnen door het gebruik ervan licht- en geluidshinder naar de omgeving opleveren en een vermistend effect hebben door het houden van dieren (ammoniak).

Op grond van de definitie van bijgebouwen zijn effecten uitgesloten, vooropgesteld dat gezien het conserverende karakter van het bestemmingsplan er geen uitbreiding van de veestapel plaats zal vinden. Er zijn namelijk 5 middelgrote tot grote agrarische bedrijven in het gebied aanwezig met paarden, rundvee en pelsdieren.

Binnen een straal van ca. 3 km liggen er kwetsbare habitattypen in een gespannen situatie. En zoals in 3.2.3. is beschreven overstijgen de achtergrondwaarden van stikstof de KD-waarde van de betreffende habitattypen. Deze feitelijke situatie leidt ertoe dat er geen uitbreiding van de agrarische bedrijven plaats kan vinden in het plangebied.

Vergunningvrij bouwen

Bouwen in strijd met het bestemmingsplan vereist alsnog een omgevingsvergunning. In deze vergunning dient aandacht te worden besteed aan de potentiële effecten van (ge)bouwen, namelijk verstoring door geluid, licht en optische effecten.

Door de aanvullende eis van een omgevingsvergunning wordt voorkomen dat er (significant) negatieve effecten kunnen optreden, omdat een dergelijke ingreep in of nabij een Natura 2000 gebied altijd op voorhand moet worden getoetst. Eventuele negatieve effecten dienen op grond van de Natuurbeschermingswet te worden gemitigeerd en de natuurlijke kenmerken van het gebied mogen niet worden aangetast. Daarmee zijn significante effecten bij voorbaat uitgesloten.

Vergunningvrij bouwen wordt op grond hiervan niet verder getoetst.

Landgoederen

De activiteiten op het bestaande landgoed Schovenhorst gaan gepaard met geluid, licht en optische effecten als gevolg van het fysieke en sociale gebruik van de horeca, landgoedwinkel e.d.

Extra geluidsoverlast en lichthinder kunnen optreden door tegemoet te komen aan de vraag naar feestruimte en als gevolg van de mogelijkheid tot het ontwikkelen van een gezinshuis en jeugdzorgboerderij. Wat betreft het toestaan van feesten wordt er vanuit het bevoegde gezag een beperking opgelegd om alleen overdag dergelijke faciliteiten te verlenen, waardoor lichthinder niet zal optreden. Dit laatste met uitzondering voor die feesten (5x per jaar) waarvoor geen beperking geldt.

De effecten als gevolg van het gezinshuis en de jeugdzorgboerderij bestaat uit een toename van recreatiedruk als gevolg van wandelaars en fietsers in de zomer. Deze effecten zijn gering, lokaal en sterk seizoensgerelateerd (wandelaars, fietsers).

De reguliere versturende effecten van het landgoed op broedvogels zijn te verwaarlozen ten opzichte van het achtergrondlawaai van de provinciale weg waaraan het ligt.

De extra faciliteiten die men wil leveren en de geluids- en lichthinder die dat kan opleveren hebben alleen een potentieel effect op het leefgebied van de broedvogels Zwarte specht en Wespendif. Door dergelijke feesten en partijen te beperken tot de perioden buiten het broedseizoen (globaal van 15 maart tot en met 15 juli), worden deze potentiële effecten merendeels gemitigeerd.

Op het bestaande landgoed Groot Spriel bevindt zich een landhuis waar gewoon kan worden. Voor de instandhouding van het landgoed is het van belang om de functionele mogelijkheden uit te breiden, bijvoorbeeld in de vorm van een zorgcomplex (hetgeen bestemmingsplantechnisch al mogelijk is), zakelijke dienstverlening, jeugdzorgboerderij en lichte horeca. Met name lichte horeca genereert extra geluidshinder en zakelijke dienstverlening stikstof in de omgeving (N797) door een verkeersaantrekkende werking (een aantal mvt / dag). Ook treedt er meer geluid- en lichthinder op de locatie zelf op door een intensiever gebruik van het landgoed en een toename van de recreatiedruk in de directe landelijke, bosrijke omgeving.

Gezien de aard van een toekomstige bestemming als verzorgingstehuis of jeugdzorgboerderij zal de geluidshinder van bewoners overdag zeer beperkt zijn. Hetzelfde geldt ten aanzien van lichthinder. Doorgaans wordt de avond buitengesloten (gordijnen dicht) waardoor ook lichthinder naar de omgeving zeer gering zal zijn. Geen (significant) negatieve effecten dus op aanwezige broedvogels in de omgeving, mede door het feit dat het landgoed niet ver van de provinciale weg ligt, hetgeen in de huidige situatie al achtergrondverstoring oplevert. Ditzelfde resultaat levert ook lichte horeca op gezien de kleinschaligheid ervan. Extra geluidsoverlast en lichthinder kunnen optreden door de realisatie van een jeugdzorgboerderij. De effecten als gevolg van de jeugdzorgboerderij bestaan uit een toename van recreatiedruk als gevolg van wandelaars en fietsers in de zomer. Deze effecten zijn gering, lokaal en seizoensgerelateerd (wandelaars, fietsers).

In de buurt van het landgoed (op 2 á 300 meter) liggen wel Beuken - en eikenbossen die zeer gevoelig voor stikstof zijn. Indien er gering bestemmingsverkeer zal plaatsvinden (in de orde van grootte van enkele voertuigen per dag) zal dit een verwaarloosbare hoeveelheid stikstofdepositie opleveren. Zeker in relatie tot het aantal motorvoertuigen dat dagelijks ter hoogte van het landgoed de provinciale weg gebruikt (4500 mvt/etmaal; bron Schenkeveld, 2005). En omdat als doelstelling voor de kwaliteit van Beuken - eikenbossen met hulst behoud van de huidige situatie is geformuleerd (concept Aanwijzingsbesluit 2007) en het toekomstperspectief voor dit habitatype gunstig is (Profieldocument EZ), bestaat er een verwaarloosbare kans dat er een significant negatief effect kan optreden. Indien de verkeersaantrekkende werking van zakelijke dienstverlening zich beperkt tot enkele motorvoertuigen per dag en lichte horeca enkel fietsverkeer en wandelaars aantrekt, kunnen significant negatieve effecten worden uitgesloten.

Mogelijk zal met de vaststelling van de maatregelen in het licht van de Programmatiese Aanpak stikstof (PAS) wel meer ruimte voor dergelijke initiatieven ontstaan.

Omgevingsvergunningstelsel voor archeologische gebieden

Het plangebied kent een aantal archeologisch waardevolle gebieden, met name ter plaatse van grafheuvels. Archeologisch onderzoek bestaat doorgaans uit het graven van een sleuf. Potentiële effecten ervan zijn met name verstoring door geluid en mensen en mogelijk ook mechanische effecten als gevolg van betreding.

Omdat het binnen de bestemmingsplangrenzen gaat om boombestanden met Eiken- en beukenbossen en enkele heidevelden, zullen mechanische effecten zeer beperkt zijn. Indien het onderzoeksgebied na afloop weer in de oude staat wordt teruggebracht, ondervinden de natuurwaarden geen negatief effect. Ook de geluidshinder die kan optreden zal bij een oriënterende archeologisch onderzoek slechts beperkt negatieve effecten tot gevolg hebben. Geadviseerd wordt om dergelijke onderzoeken buiten de broedperiode van de aanwezige broedvogelsoorten uit te voeren om negatieve effecten van geluidshinder zoveel mogelijk te beperken. Significante effecten zijn uitgesloten.

Paardenbakken

Binnen een bouwvlak bij een agrarisch- of woonperceel is een paardenbak onder bepaalde voorwaarden direct toegestaan. Ook de aanleg van een paardenbak buiten het bouwvlak is toegestaan met een omgevingsvergunning.

Potentiële effecten van het gebruik en inrichting van een paardenbak zijn verstoring door licht en geluid op de beschermde avifauna van het Natura 2000 gebied en vermesting door paardenmest en extra verkeersbewegingen.

Woon- en agrarische bestemmingen die eventuele paardenbakken mogelijk maken, liggen buiten de invloedssfeer van de leefgebieden van de broedende boomleeuweriken en roodborsttapuiten (zie figuur 2-5). Een aantal gebouwen ter hoogte van de Grieteweg en Laak langs de noordelijke rand van het bestemmingsplan, raakt aan het leefgebied van de Nachtzwaluw. Deze soort kent een nachtelijke leefwijze, die gebonden is aan droge zandgebieden zoals randen van zandverstuivingen, zandige heidevelden, open plekken in het bos ontstaan door houtkap, storm of brand en open bossen (incl. dichtgegroeide zandverstuivingen en brandgangen door oud dennenbos). In de omgeving van genoemde woningen ontbreken dergelijke habitats (halfopen landschap), zodat de soort in dit deel van zijn leefgebied naar verwachting niet zal broeden. De staat van instandhouding van de soort is ongunstig. Geadviseerd wordt om in de buurt van zijn omgeving geen lichtmasten te plaatsen of alleen dan als het licht alleen maar de paardenbak verlicht en er geen uitstraling naar de omgeving plaats vindt.

De gehele Veluwe vormt leefgebied voor de Zwarte specht en de Wespendif. Ze zijn beide gevoelig voor verstoring door licht en geluid, maar gezien de omvang ervan zal het negatieve effect van een paardenbak zeer beperkt zijn. Vanwege hun ruime verspreiding over het gebied, de beschikbaarheid van alternatief leefgebied en de gunstige staat van instandhouding van beide broedvogels, zal er door het gebruik van paardenbakken geen significant negatief effect optreden.

Beschermde habitattypen zullen geen nadelig effect ondervinden, ook niet als gevolg van paardenmest, omdat ze op enige afstand van de bebouwing liggen (zie figuur 2-4).

Het gebruik van een paardenbak zal mogelijk ook enige verkeersaantrekkende werking hebben. Omdat de bezoekersfrequentie naar verwachting zeer laag zal zijn, zullen de effecten verspreid over het gebied verwaarloosbaar klein zijn. Significant negatieve effecten zijn uitgesloten.

Omdat de Natuurbeschermingswet zogenaamde externe werking kent, waarbij ook effecten van activiteiten buiten de begrenzing van het Natura 2000 gebied moeten worden bepaald, is de aanleg / het gebruik van een paardenbak binnen of buiten, maar direct grenzend aan het bouwvlak, niet onderscheidend in het kader van deze wet.

Beroep en bedrijf aan huis

Bedrijf aan huis omvat bedrijfsactiviteiten dus wat betreft aard en omvang dusdanig kleinschalig zijn dat deze niet onder de vergunningplicht van de Wet milieubeheer vallen.

Potentiële effecten van het beoefenen van beroep en bedrijf aan huis zijn verstoring door geluid en licht, optische verstoring en eventuele mechanische effecten.

De effecten hebben alleen invloed op aanwezige broedvogels. Gezien de kleinschaligheid van de activiteiten en beperkte verstoring naar de omgeving, zal er een zeer gering effect op Zwarte specht en Wespendif optreden. De andere gekwalificeerde broedvogels vallen buiten de invloedssfeer van beroep en bedrijf (Boomleeuwerik en Roodborsttapuit) of ondervinden als gevolg van hun nachtelijke leefwijze (Nachtzwaluw) geen hinder van de activiteiten van overdag.

De ruime omvang van het leefgebied van Zwarte specht en Wespendif biedt voldoende alternatief waardoor de huidige gunstige staat van instandhouding van deze soorten niet in gevaar is. Significant negatieve effecten zijn uitgesloten.

Bed & Breakfast

In het bestemmingsplan liggen er ca. 65 woonbestemmingen en 5 agrarische bestemmingen waar B&B faciliteiten kunnen worden geleverd. De helft van beide bestemmingen ligt in het buurtschap Koudhoorn (zie figuur 2-2). Dit verhoogt de recreatiedruk naar verwachting met ongeveer 1 persoon/14 hectare. Omdat veel bezoekers uitzwermen over het gebied en merendeels bij een bezoek aan de Veluwe gebruik maken van de wandel- en fietspaden, kan gesteld worden dat deze activiteit zeer geringe (externe) effecten heeft op de natuurwaarden van de Veluwe.

Potentiële effecten als gevolg van B&B betreffen optische verstoring en eventuele geluidshinder.

Het bieden van B&B aan huis zal gezien de aard en omvang van de optredende recreatiedruk maar een beperkt negatief effect hebben op de kwalificerende waarden van de Veluwe. Habitattypen worden

hierdoor niet aangetast en de broedvogels zullen hooguit in het broedseizoen een mogelijk negatief effect kunnen ondervinden. Door de bezoekers op hun B&B adres te informeren over de bijzondere waarde van het gebied (middels folder of i.d.), wordt dit effect verwaarloosbaar.

4 Conclusies Natura 2000 en vervolgstappen

Op grond van de effectbeoordeling die in het kader van de Natuurbeschermingswet is uitgevoerd op de thema's in het bestemmingsplan Oostelijk Buitengebied Putten, worden de volgende conclusies getrokken.

Bijgebouwenregeling

Deze regeling heeft geen (significant) negatief effect op de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000 gebied Veluwe indien het uitgangspunt is dat er op grond van het conserverend karakter van het bestemmingsplan geen uitbreiding van de veestapel zal plaatsvinden. Vanwege de stresssituatie die er met betrekking tot stikstof op de Veluwe bestaat, kan er geen enkele mol N bij. Mogelijk dat later in het licht van het PAS er wel uitbreidingsmogelijkheden zijn, maar dan is er een nieuwe situatie aan de orde (zie vervolgstappen).

Vergunningvrij bouwen

Vergunningvrij bouwen is vanwege de eis van een omgevingsvergunning niet verder getoetst. Hierdoor is namelijk gegarandeerd dat er geen (significant) negatieve effecten door toekomstig bouwen zullen optreden.

Landgoederen

De bestaande landgoederen Schovenhorst en Groot Spriel leveren wat betreft het reguliere gebruik geen negatieve effecten op voor de kwalificerende broedvogels in de omgeving van het plangebied. Naast dit gebruik wil de beheerder van het landgoed Schovenhorst vijf keer per jaar de horeca overdag de gelegenheid bieden voor feesten. Indien dit buiten het broedseizoen van Zwarte specht en Wespendief, die hier hun leefgebied hebben, plaatsvindt (globaal van 15 maart t/m 15 juli) zijn significant negatieve effecten voor deze soorten uitgesloten. Ze beschikken over voldoende alternatief leefgebied op de Veluwe voor hun voedselvluchten.

Ook wil de beheerder het mogelijk maken om een gezinshuis of een jeugdzorgboerderij in bestaande bebouwing te ontwikkelen. De effecten als gevolg hiervan bestaan uit een toename van recreatiedruk als gevolg van wandelaars en fietsers in de zomer. Deze effecten zijn gering, lokaal en seizoensgerelateerd (wandelaars, fietsers).

Voor het landgoed Groot Spriel kan een significant negatief effect als gevolg van een functiewijziging tot verzorgingstehuis, jeugdzorgboerderij, zakelijke dienstverlening of lichte horeca worden uitgesloten. Dit komt door de kleinschaligheid van de initiatieven, de afstand tot de habitattypen en het gunstige toekomstperspectief voor het betreffende habitatype. De overige reguliere activiteiten in het kader van het dagelijkse gebruik van het landhuis leveren eveneens geen significant negatieve effecten op.

Omgevingsvergunning stelsel voor archeologische gebieden

Geadviseerd wordt om de archeologische onderzoeken zoveel mogelijk buiten de broedperiode van de aanwezige broedvogelsoorten uit te voeren (globaal van 15 maart t/m 15 juli) om de effecten van geluidshinder zoveel mogelijk te beperken.

Paardenbakken

Voor het gebruik van paardenbakken zijn significant negatieve effecten op zowel habitattypen als broedvogels, die voor dit deel van het Natura 2000 gebied Veluwe zijn aangewezen, uitgesloten. Voor paardenbakken in de buurt van het leefgebied van de Nachtzwaluw wordt geadviseerd om geen lichtmasten te gebruiken of de lichtbundel strikt op de paardenbak te focussen.

Beroep en bedrijf aan huis

Gezien de kleinschaligheid van de activiteiten en de beperkte verstoring naar de omgeving, zal er een zeer gering effect op Wespendief en Zwarte specht optreden. Significant negatieve effecten als gevolg

van beroep en bedrijf aan huis, zijn uitgesloten. Dit geldt in dezelfde mate voor B&B. Eventuele geringe verstoring van broedvogels kan worden voorkomen door de bezoekers van B&B te informeren over de waarde van dit Natura 2000 gebied voor met name bepaalde broedvogels.

Vervolgstappen

Mocht er vóór 2020 aanleiding bestaan om de functie van het landgoed Groot Spriel te wijzigen, dan is gezien de stresssituatie t.a.v. stikstof in en in de omgeving van het bestemmingsplan, een concretere inschatting van de verkeersaantrekkende werking noodzakelijk.

Mogelijkheden van de Programmatisch aanpak Stikstof (PAS)

Voor de ontwikkeling van de initiatieven op het langgoed Groot Spriel en andere thema's in het bestemmingsplan kunnen de ontwikkelingen in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof relevant zijn. Momenteel wordt gewerkt aan de totstandkoming van het definitieve PAS. Hierbij is onder andere per Natura 2000-gebied gewerkt aan het opstellen van herstelstrategieën voor habitattypen met een te hoge stikstofdepositie (PAS Gebiedsanalyse Veluwe). Aan de hand daarvan zal worden bepaald hoeveel ruimte er is voor ontwikkelingen in de omgeving die effect hebben op de stikstofdepositie en welke projecten in het PAS kunnen worden opgenomen.

Voor de vaststelling van het bestemmingsplan komt het PAS waarschijnlijk te laat. Dat betreft dan de plantoets aan de Natuurbeschermingswet. Afhankelijk van de verdere planning van het project kan het mogelijk zijn dat het PAS in het kader van de vergunningverlening (projecttoets voor specifieke projecten die op het landgoed mogelijk worden gemaakt) later alsnog kan worden aangewend.

5 Toetsing EHS

5.1 Nationaal beleid

Nota Ruimte

De Nota Ruimte¹ schetst de ruimtelijke strategie om te komen tot een sterke economie, een veilige samenleving, een goed leefmilieu en aantrekkelijk land. In de Nota Ruimte zijn de Rijksrichtlijnen beschreven en de uitwerking hiervan in het beleidskader “Spelregels EHS” van de samenwerkende (toenmalige) Ministeries van LNV en VROM en de provincies.

In de Nota Ruimte en het beleidskader “Spelregels EHS” wordt een aantal voorwaarden gesteld aan compensatie, waarvan de belangrijkste is dat er geen nettoverlies is aan waarden voor wat betreft areaal, kwaliteit en samenhang. Daarnaast worden er mogelijkheden gegeven voor een saldobenadering om, onder voorwaarden, een meer ontwikkelingsgerichte aanpak te bevorderen. De Rijksrichtlijnen voor natuurcompensatie zijn opgenomen in het provinciale Streekplan van Gelderland. Daarnaast heeft de provincie richtlijnen voor bos- en natuurcompensatie opgesteld.

Meerjarenprogramma Ontsnippering (MJPO)

De nota Meerjarenprogramma Ontsnippering (V&W, LNV en VROM, 2004) gaat over het oplossen van bestaande knelpunten als gevolg van de versnipperende werking van bestaande vervoersinfrastructuur door rijkswegen en spoorwegen en door rijkswaterwegen met steile oevers. De nota bevat tevens de maatregelen om deze versnippering op te heffen. Deze Rijksinfrastructuur kan versnipperend werken indien zij een barrière vormt voor de verspreiding van dieren en, in sommige gevallen, planten. Maatregelen om deze versnippering tegen te gaan, wordt ontsnippering genoemd. Bij ontsnipperende maatregelen kan men bijvoorbeeld denken aan ecoducten, faunatunnels en natuurvriendelijke oevers.

Het MJPO is een uitwerking van het nationale natuurbeleid: *‘het kabinet acht realisatie van de doelstellingen van de Ecologische Hoofdstructuur in 2018 van vitaal belang’* (hoofdpijnenakkoord kabinet Balkenende-II). Dit betekent in concreto dat het MJPO een bijdrage moet leveren aan de ruimtelijke samenhang en milieukwaliteit van de Ecologische Hoofdstructuur.

Met dit MJPO is de doelstelling van het ontsnipperingsbeleid herzien en uitgebreid naar het spoor- en rijkswaterwegennet. De doelstelling luidt nu als volgt:

‘In 2018 (de planningshorizon van de EHS) zijn de belangrijkste barrières voor de EHS (inclusief de Robuuste Verbindingen) opgeheven, voor zover veroorzaakt door rijkswegen, spoorwegen en rijkswaterwegen’.

5.2 Provinciaal beleid

5.2.1 Toetsingskader EHS

Provincie Gelderland heeft in de streekplanuitwerking 'Kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse ecologische hoofdstructuur (EHS) (2006)' van de Ruimtelijke Verordening Gelderland (2010) gedetailleerd de doelen, waarden en kenmerken van de ecologische hoofdstructuur beschreven.

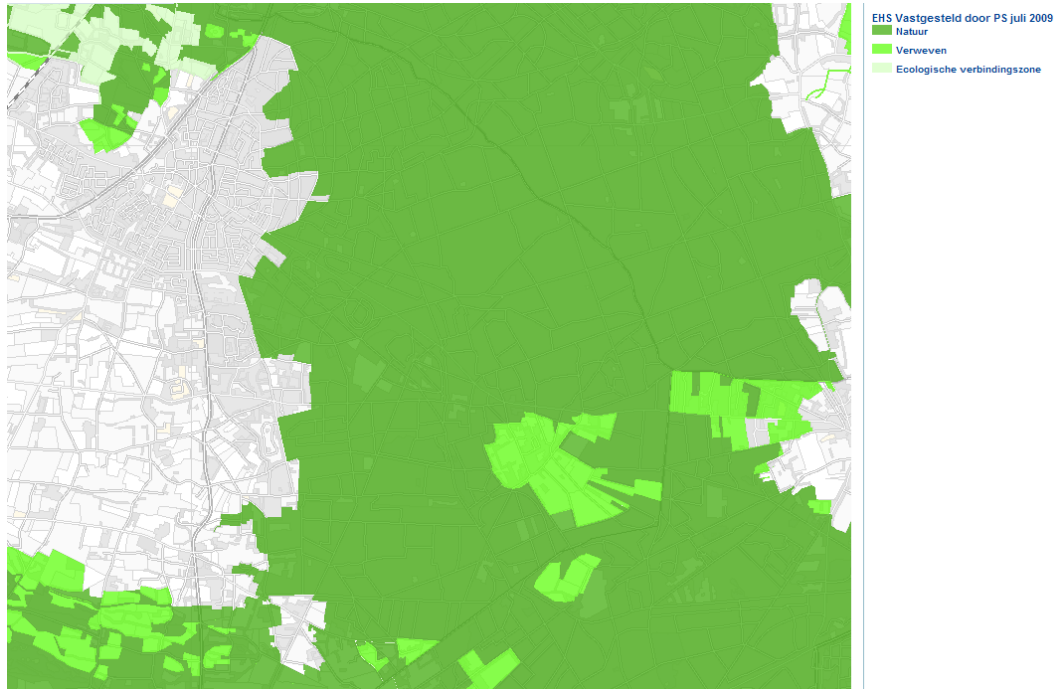
De begrenzing en ruimtelijke bescherming van de EHS is geregeld in de Ruimtelijke Verordening Gelderland. Provinciale Staten van Gelderland hebben in juli 2009 de nieuwe grenzen van de EHS definitief vastgesteld (figuur 5-1). Het plangebied en omgeving behoren tot de EHS.

¹ Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Min. I&M) gaat ondermeer de Nota Ruimte vervangen. De bijbehorende AMvB Ruimte wordt het nieuwe kader voor toetsing aan de EHS.

De beleidskaart geeft de drie onderdelen van de EHS weer:

- EHS-natuur
- EHS-verweving
- Ecologische verbindingzones.

Op deze onderdelen is toegespitst ruimtelijk beleid van toepassing. Voor het behoud en herstel van de biodiversiteit in Gelderland zijn de drie delen van de EHS onlosmakelijk met elkaar verbonden. Soorten die gebonden zijn aan grotere natuurgebieden vinden vooral een plek in EHS-natuur; EHS-verweving is van belang voor soorten die gebonden zijn aan gebieden waarin veel natuurelementen en natuurkwaliteiten voorkomen.

Figuur 5-1: Type EHS op en nabij het plangebied. De bossen behoren tot de categorie 'Natuur' de weilanden en akkers van het Buurtschap Koudhoorn tot 'Verweven' (bron: Provincie Gelderland, 2009).

Binnen de Ecologische Hoofdstructuur geldt de “nee, tenzij”-benadering. Dit houdt in dat bestemmingsplanwijziging niet mogelijk is als daarmee de *wezenlijke kenmerken of waarden* van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Om te kunnen bepalen of de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied significant worden aangetast, moet het bevoegd gezag erop toezien dat hiernaar door de initiatiefnemer onderzoek wordt verricht. Om een zorgvuldige afweging te kunnen maken zal de provincie de te behouden wezenlijke kenmerken en waarden per gebied specificeren.

Dit 'nee, tenzij'-principe laat in de verschillende onderdelen van de EHS ontwikkelingen mogelijk, met name in de EHS verweving- en verbindingzone. Deze ontwikkelingen moeten echter wel bijdragen aan de realisering van de EHS.

De provincie Gelderland heeft de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden beschreven in de streekplanuitwerking 'Kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse ecologische hoofdstructuur'.

Om zorgvuldig ruimtelijke afwegingen te kunnen maken, is het van belang om te weten wat de te beschermen *wezenlijke kenmerken en waarden* van een gebied zijn. In de streekplanuitwerking zijn de we-

zenlijke kenmerken en waarden voor de EHS uitgewerkt in de vorm van *kernkwaliteiten* (zie tabel 5-1) en *omgevingscondities* (zie tabel 5-2).

Tabel 5-1: Overzicht kernkwaliteiten provincie Gelderland (2006)

Kernkwaliteiten	Gerelateerde ontwikkelingsopgaven
-Landschappelijke verwevenheid van natuur, bos en landschapselementen met cultuurgronden -Areal en kwaliteit van natuur, bos en landschapselementen en gebieden die aangewezen zijn voor nieuwe natuur en agrarisch natuurbeheer -Specifieke verbindingsoelstellingen voor ecologische verbindingsozones	* Ontwikkelen van nieuwe natuur * Realiseren van agrarische natuurbeheer * Realiseren van ecologische verbindingsozones * Realiseren van robuuste verbindingen
- Areal en kwaliteit van de natuurdoeltypen van bestaande en te ontwikkelen natuur, inclusief agrarisch natuurbeheer	* Ontwikkeling van de natuurdoeltypen, behorende bij een specifieke locatie binnen de EHS
- Areal van de grote natuurlijke eenheden (aaneengeslotenheid) Ongestoord verloop van natuurlijke processen in de grote eenheid	* Herstel van natuurlijke processen
- Natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap (HEN wateren)	* Verbetering van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap
- Kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor conform de Flora en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is en die als zodanig worden genoemd in de AmvB Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet	* Vergroten van het areaal en verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied van soorten waarvoor Gelderland een apart beleid heeft geformuleerd in deel 1 van de Nota Flora en Fauna Gelderland. De kwaliteit van leefgebied kan onder andere worden verbeterd door verbinden van leefgebieden en opheffen van barrières tussen en binnen leefgebieden

Volgens de streekplanuitwerking gelden de volgende kernkwaliteiten voor de **Veluwe**.

- Het grootschalige samenhangende bos- en natuurgebied waarbinnen uitwisseling van planten en dieren mogelijk is, waarbinnen natuurlijke processen zo veel mogelijk ongestoord verlopen, en waarbinnen het beheer optimaal is afgestemd op de gevarieerde natuurdoelstellingen. Hierbij is zowel ruimte voor grote eenheden natuur en natuurbos als voor meer 'beheerde' natuur: multifunctioneel bos, heide, vennen en stuifzanden en de daarbij behorende flora en fauna.
- De uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren binnen de hele Veluwe. In het bijzonder de vrije verplaatsing van herten en wilde zwijnen binnen het gehele bos- en natuurgebied van de Veluwe.
- De verbinding van de Veluwe met de IJsselvallei, Rijnuitwaerden, Gelderse Vallei en Randmeerkust via verbindingsozones en in de toekomst poorten en robuuste verbindingen (Hattemer-, Wisselse, Beekberger-, Soerense, Haviker-, Renkumse, Voorthuizer- en Hierdense poort). Planten en dieren kunnen zich ongestoord verplaatsen binnen deze verbindingsozones en poorten. In de poorten kunnen de abiotische processen op de overgang van Veluwe en de lagere randgebieden zo veel mogelijk ongestoord verlopen.
- De landschappelijke, hydrologische en ecologische samenhang binnen het stroomgebied van de Hierdense beek met infiltratie- en kwelgebieden, met moerassen, natte schraallanden, natte heide, bloemrijke graslanden, en kruidenrijke akkers en bossen.
- De verwevenheid en het samengaan van cultuurhistorie en natuur in onder andere landgoederen, sprengen, oude landbouwenclaves, grafheuvels en hakhoutbossen.
- De beken, sprengen en beekdalen op de flanken van de Veluwe met hun hydrologische en landschappelijke samenhang met hun omgeving.

De hieruit voortkomende ontwikkelingsopgaven hebben betrekking op:

- Het saneren van storende bebouwing (o.a. kazernes en verblijfsrecreatie, zie Veluwe 2010).
- Het ontwikkelen van de poorten tot samenhangende gebieden waarbinnen uitwisseling van soorten mogelijk is en waarbinnen een natuurlijke ontwikkeling in de gehele gradiënt van hoog/droog naar laag/nat plaatsvindt. Deze ontwikkeling vindt plaats door omvorming van landbouwgronden in natuurterrein, aangepast agrarisch beheer, aanpassing van de waterhuishouding, het versterken van het kleinschalige cultuurlandschap en het opheffen van barrières.

- Het herstel van verdroogde natuur. In het bijzonder herstel en ontwikkeling van natte parels: het Wisselse, Smits- en Mosterdveen en de Eper- en Niersense sprengen. Met name voor het Wisselse veen geldt het omvormen van landbouwgrond in natuurterrein en het vormgeven van de Wisselse poort.
- Het herstellen, ontwikkelen en verbinden van heide en heischrale vegetaties ten behoeve van hieraan gebonden soorten als reptielen en insecten.
- Het realiseren van één aaneengesloten leefgebied voor grote zoogdieren (hert, wild zwijn, das en boommarter) met verbindingen naar de uiterwaarden van IJssel en Rijn en met voldoende passeerbaarheid van de aanwezige wegen; verminderen van de lengte aan rasters; ontwikkelen van agrarische cultuurgronden tot grasweiden met prioriteit bij de "ecologische poorten".
- Aanpassen van het bosbeheer, zodat een duurzame populatie van het vliegend hert zich kan ontwikkelen.
- Het terugdringen van de ammoniakbelasting op kwetsbare natuurdoeltypen.
- Op aanvaardbaar niveau brengen van de bodem-, water- en luchtkwaliteit in de agrarische enclave Uddel-Elspeet. Het natuurbeleid kan daaraan bijdragen door het omvormen van landbouwgrond in natuurterrein, het opheffen van de verdroging in natuurterreinen, het herstellen van het natuurlijke karakter van de beek en het verschromen van fosfaatverzadigde bodems.
- De ontwikkeling van een grote eenheid natuur op de Zuid-Veluwe: een aaneenschakeling van stuifzanden, spontane pionierbossen, structuurrijke heiden en oude boscomplexen.
- Het herstellen van de HEN-beken op de Zuid-Veluwe die te lijden hebben onder verdroging als gevolg van grondwaterwinning.

Tabel 5-2: Overzicht omgevingscondities provincie Gelderland

Omgevingscondities	Gerelateerde ontwikkelingsopgaven
Samenhang: de mogelijkheid van uitwisseling van planten en dieren tussen en binnen de verschillende leefgebieden van de EHS	- Het wegnemen van versnipperingknelpunten in of nabij de EHS
Water: grond- en oppervlaktewateromstandigheden (kwaliteit, kwantiteit en stroming) behorende bij de waterafhankelijke natuurdoeltypen	- Het realiseren van de gewenste grond- en oppervlaktewater omstandigheden (kwaliteit, kwantiteit en stroming) ten behoeve van natuurdoeltypen. Hierbij ligt de prioriteit bij parels, A-locaties bos en HEN-wateren
Milieu: voedselrijkdom en zuurgraad van de bodem	- Terugdringen van de stikstofbelasting op voor verzuring gevoelige delen van de Ecologische Hoofdstructuur - Herstellen van de natuurlijke voedselrijkdom en zuurgraad in vermete en verzuurde natuurgebieden door het uitvoeren van effectgerichte maatregelen
Milieu: fosfaatverzadiging van de bodem	- Opheffen fosfaatverzadiging van landbouwgrond waarop nieuwe natuur ontwikkeld wordt.
Milieu: voedselrijkdom van oppervlaktewateren	- Verlagen van de belasting met voedingsstoffen van HEN-wateren en van bovenstroomse wateren van voedselarme natuurgebieden in de EHS.
Donkerte	- Het opheffen van knelpunten lichthinder op of nabij de Veluwe. - Het reduceren van hemelhelderheid door beperken van opwaartse lichtuitstoot op of nabij de Veluwe.

Initiatiefnemers van ingrepen binnen de EHS moeten de effecten van de ingreep op kernkwaliteiten en omgevingscondities onderzoeken. Gedeputeerde Staten van Gelderland beoordelen bestemmingsplanwijzigingen binnen de EHS op hun effecten op de kernkwaliteiten en omgevingscondities.

In de EHS verweving- en verbindingszone kan regulier agrarisch gebruik worden voortgezet en kan vergroting van aanwezige bouwpercelen via bestemmingsplanwijziging plaats vinden, mits rekening wordt gehouden met de omgeving, inclusief het (potentiële) functioneren van verbindingszones. Gedeputeerde Staten beoordelen of een *aantasting* van kernkwaliteiten en omgevingscondities van de EHS als *significant* is te beschouwen. Hierbij maken Gedeputeerde Staten onderscheid in enerzijds kernkwaliteiten en omgevingscondities behorende bij een specifieke locatie, het leefgebied van (benoemde) soorten en uitwisselingsmogelijkheden voor soorten en anderzijds in kernkwaliteiten die betrekking hebben op landschappelijke en landschapsecologische samenhang.

5.2.2 **Ruimtelijke verordening 2010 en significante aantasting**

Provinciale Staten van Gelderland stelden op 3 november 2009 de Ruimtelijke Verordening Gelderland vast. Met een ruimtelijke verordening stelt de provincie regels aan bestemmingsplannen vast waaronder de regels omtrent het EHS-beleid en de definitie van een **significante aantasting**.

Een ruimtelijke ingreep wordt als een **significante aantasting van wezenlijke kenmerken en waarden** beschouwd, wanneer deze kan leiden tot de volgende effecten:

- een vermindering van areaal en kwaliteit van bestaande natuur-, bos- en landschapselementen en gebieden die aangewezen zijn voor nieuwe natuur en agrarische natuur. Onder landschapselementen verstaan wij o.a. heggen, houtwallen, bosjes, poelen en solitaire bomen;
- een vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren in verbindingszones en tussen de verschillende leefgebieden in de overige delen van de EHS;
- een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor conform de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is en als zodanig worden genoemd in de AMvB Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en Faunawet;
- een vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden (aaneengeslotenheid);
- een belemmering voor het verloop van natuurlijke processen in de grote eenheden;
- een verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van de HEN-wateren;
- een verandering van de grond- en oppervlaktewateromstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewatersituatie (verder) aantasten;
- een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting in stiltebeleidsgebieden en stiltegebieden (in geval de norm van 40 dB wordt overschreden).

Indien (passende) ontwikkelingen in de EHS plaatsvinden is mitigatie en/of compensatie vereist, kan de saldobenadering worden toegepast, of is een herbegrenzing van de EHS nodig.

6 Effectbeoordeling

De thema's en planeffecten, zoals die in paragraaf 2.2 in beeld zijn gebracht, worden getoetst aan de wezenlijke kenmerken en waarden voor de EHS Veluwe (5.2.2).

Ten behoeve van de toetsing worden de thema's van het bestemmingsplan afgezet tegen de wezenlijke kenmerken en waarden in de volgende matrix (tabel 6-1):

	areaal en kwaliteit bestaande natuur (elementen)	uitwisselingsmogelijkheden planten en dieren	kwaliteit van leefgebied van beschermde soorten FFWet	aaneengeslotenheid	natuurlijke processen	natuurlijke morfologie, waterkwaliteit e.d.	kwaliteit en kwantiteit grond- en oppervlaktewateromstandigheden	stilte (beleids)gebieden
Bijgebouwenregeling	0	0	0	0	0	0	0	0
Vergunningvrij bouwen	0	0	0	0	0	0	0	0
Landgoederen bestaand	0	0	0(-)	0	0	0	0	0
Omgevingsvergunningstelsel archeologische gebieden	0	0	0	0	0	0	0	0
Paardenbakken	0(-)	0	0(-)	0	0	0	0	0
Beroep en bedrijf aan huis	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabel 6-1: matrix planeffecten versus wezenlijke kenmerken en waarden; 0 = geen effect, +/- = positief/negatief effect

Toelichting

Behalve de aanleg van een paardenbak buiten het bouwvlak (0/-), heeft geen enkel ander thema invloed op het areaal natuur, bos- en landschapselementen (0), noch op de kwaliteit ervan. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de EHS direct grenst aan de bouwkvavels.

De voorgestane thema's en activiteiten in het bestemmingsplan staan de uitwisseling van flora en fauna tussen de verschillende leefgebieden van de EHS niet in de weg (0).

Toetsing aan de Flora- en Faunawet heeft in het kader van deze planontwikkeling niet plaats gevonden. Woningen en bomen kunnen habitats vormen voor vleermuizen, marters, nestbroedende vogels e.d. In het verleden is wel een ecologisch onderzoek t.b.v. de ontwikkelingen op Schovenhorst uitgevoerd (Schenkeveld, 2005), maar dat is behoorlijk gedateerd. Ruimtelijke ontwikkelingen waarbij (strik) beschermde soorten op grond van de Flora- en Faunawet op voorhand kunnen worden uitgesloten (0), zijn de bijgebouwenregeling, vergunningvrij bouwen, landgoed Schovenhorst, archeologisch onderzoek, paardenbakken binnen bouwvlak en beroep en bedrijf aan huis. Activiteiten op het landgoed Groot Spriel en de paardenbak buiten het bouwvlak dienen op beschermde soorten in kader van Flora- en Faunawet te worden onderzocht (0/-).

Alle thema's in het bestemmingsplan hebben geen invloed op de aaneengeslotenheid van de EHS. De natuurlijke processen in het gebied zullen, evenals de natuurlijke morfologie en waterhuishouding, niet door de planactiviteiten worden belemmerd (0).

Tot slot wordt gezien de kleinschaligheid van de activiteiten en het niet structurele karakter van eventuele verstoring door geluid, de Veluwe niet significant aangetast door het bestemmingsplan voor het Oostelijk Buitengebied Putten.

7 Conclusies EHS

De thema's in het nieuw op te stellen bestemmingsplan Oostelijk Buitengebied Putten zijn op hun plan-effecten getoetst op de wezenlijke kenmerken en waarden (tabel 6-1). Daaruit komt naar voren dat behalve paardenbakken buiten de bouwkaavel (in EHS gebied) alle overige thema's de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet significant aantasten. Met dien verstande dat voor een aantal onderdelen van het bestemmingsplan er op voorhand geen (directe) duidelijkheid bestaat over de aanwezigheid van (strikt) beschermde soorten in het kader van de Flora- en Faunawet en daarover dus meer informatie beschikbaar moet komen (natuurtoets).

Geraadpleegde bronnen

- H.F. Dobben en A. van Hinsberg. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof , toegepast op habitattypen en Natura 2000 gebieden, Alterra-rapport 1654, 2012.
- Ministerie van EL&I, effectenindicator Natura 2000 gebieden, Alterra-rapport 1375, 2005
- Eric van der AA, Stikstofdepositie en Natura 2000, Toets 2007/6
- www.rijksoverheid.nl/Natura2000/gebiedendatabase
- Ingenieursbureau Oranjewoud, Visiedocument Oostelijk Buitengebied Putten, januari 2012.
- Provincie Gelderland, Natura 2000, habitattypen kaart en leefgebieden broedvogels
[http://ags.prvgld.nl/GLD.Atlas/\(S\(n3xpyovzglx3n1r5rwxiiis45\)\)/Default.aspx?applicatie=Natura2000](http://ags.prvgld.nl/GLD.Atlas/(S(n3xpyovzglx3n1r5rwxiiis45))/Default.aspx?applicatie=Natura2000)
- Provincie Gelderland, Streekplan Gelderland, 2005
- CMER, Factsheet nr. 20: vogels en wegverkeer, 2011
- DVS RWS, Quicksan invloed stikstofdepositie op VR- en HR-gebieden, 2011
- Planbureau voor de Leefomgeving. Grootchalige Concentratiekaarten Nederland (Depositiekaarten), 2010 (www.pbl.nl)
- Bureau Schenkeveld, Ecologisch onderzoek Schovenhorst - Putten, juni 2005

Bijlagen

Bijlage 1: natuurwetgeving

De planlocatie ligt in de Veluwe dat is aangewezen als Natura 2000-gebied. Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door specifiek de Natuurbeschermingswet.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming omvat de beschermde natuurmonumenten (aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998) en de Speciale Beschermingszones (SBZ/Natura 2000), aangewezen in het kader van de Vogel- en/of de Habitatrichtlijn. De gebiedsbescherming van N2000 is sinds oktober 2005 volledig geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving in de Natuurbeschermingswet 1998.

Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

Een vergelijkbare bescherming kent de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het beschermingsregiem hiervan is opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Milieu (2012). De bescherming van de EHS is niet in wetgeving vastgelegd, maar vindt plaats via het bestemmingsplan. De EHS valt niet onder de Nb-wet '98.

De bescherming gaat uit van een 'nee, tenzij'-regime. Het beleid is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, rekening houdend met de medebelangen die in het gebied aanwezig zijn.

Binnen en in de nabijheid van EHS-gebieden zijn nieuwe plannen, projecten of handelingen niet toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten. Als er echter geen reële alternatieven aanwezig zijn én er is sprake van groot openbaar belang kan het project doorgaan als de schade zo veel mogelijk wordt verzacht en de resterende schade wordt gecompenseerd.

De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook buiten de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Ruimtelijke ontwikkelingen worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied.

Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied.

Vanuit de kennis dienen plannen en projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet.

Natuurbeschermingswet 1998

De nieuwe natuurbeschermingswet heeft een lange voorbereidingstijd gehad. Na veroordeling door het Europese Hof, omdat Nederland de verplichtingen tot implementatie van het toetsingskader in nationale wetgeving niet adequaat had uitgevoerd, is de wet gewijzigd. De gewijzigde wet is sinds per 1 Oktober 2005 geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving. Binnen de nieuwe wet is geregeld dat gebieden slechts één status krijgen. Gebieden die nu speciale beschermingszone zijn en natuurmonument behouden na inwerkingtreding van de wet alleen de N2000 status. Binnen drie jaar na inwerkingtreding van de wet moeten voor deze beschermde gebieden verplicht binnen drie jaar beheersplannen worden opgesteld, waarin wordt aangegeven wat de beoogde resultaten zijn voor behoud en herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dieren en planten in een gunstige staat van instandhouding in dat gebied, mede in samenhang met het bestaande gebruik in dat gebied. Voor handelingen en projecten in overeenstemming met een goedgekeurd beheersplan geldt geen vergunningplicht meer, onder voorwaarde dat de instandhoudingdoelen niet worden geschaad.

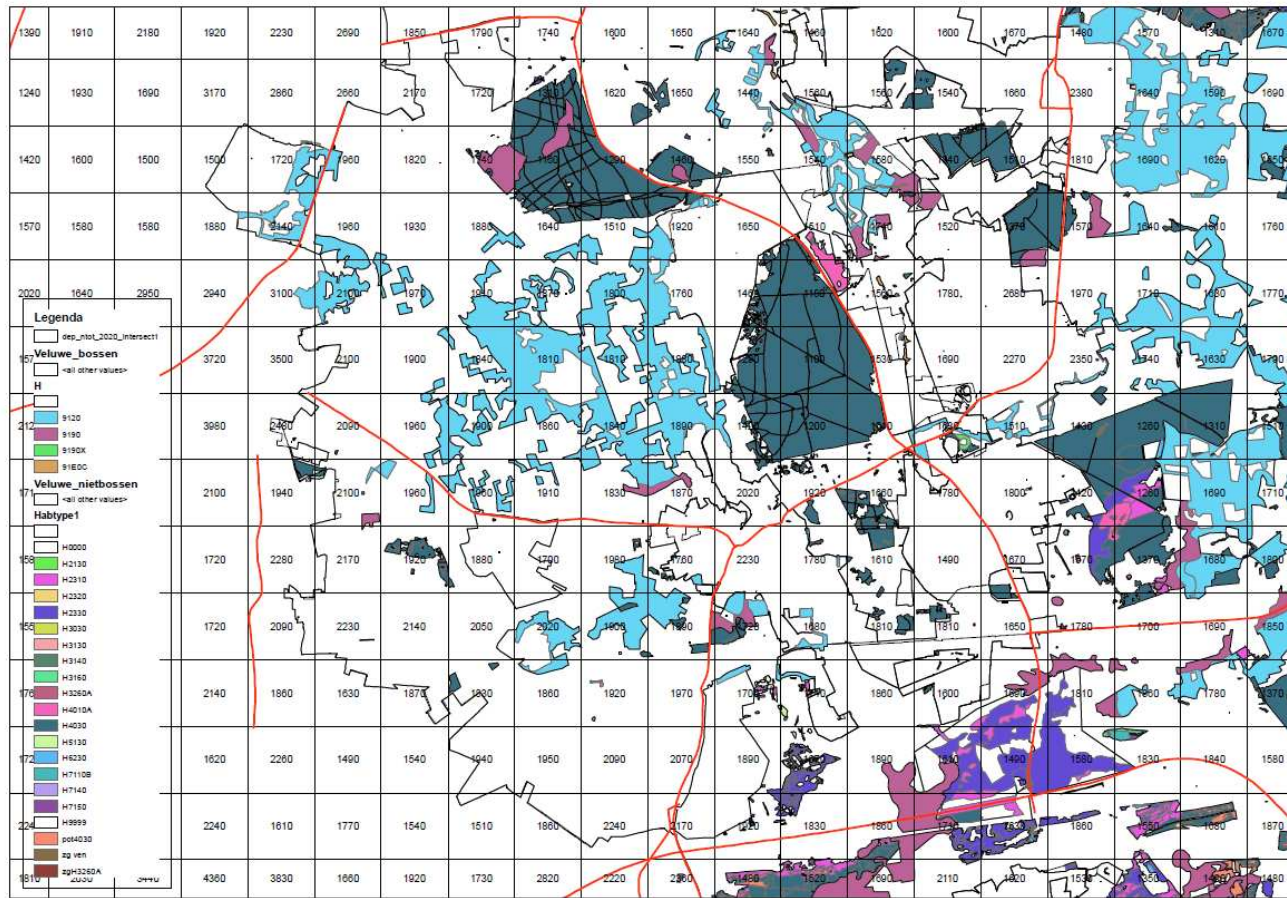
Voor Natura 2000 is een afwegingenkader opgesteld om handelingen en projecten aan te toetsen die schade kunnen doen aan de soorten die in de aangewezen N2000-gebieden beschermd moeten worden. Dit afwegingenkader is bekend als de Habitattoets. Het afwegingenkader gaat uit van het voorzorgprincipe, het zogenaamde nee-tenzij beginsel.

De Habitattoets vergt van initiatiefnemers dat zij zich vooraf verzekeren dat projecten of handelingen geen significante schade kunnen toebrengen aan de instandhoudingdoelstellingen van N2000. Dit geldt zowel voor plannen en projecten binnen de grenzen van N2000-gebieden als daarbuiten. De richtlijnbepalingen kennen dus externe werking. In de oriëntatiefase/vooroverleg moet beoordeeld worden of van een project negatieve effecten te verwachten zijn. Als met zekerheid is vast te stellen dat geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen op zullen treden, is voor de uitvoering van de plannen geen vergunning nodig. Indien die zekerheid op voorhand niet verkregen kan worden, zal een toets uitgevoerd moeten worden om de omvang van de negatieve effecten te bepalen. Indien blijkt dat er geen kans op significante negatieve effecten aanwezig is, kan volstaan worden met een Verslechteringstoets. Hierbij hoeven alleen de effecten van de voorgenomen plannen meegewogen te worden. Als geen of aanvaardbare verslechtering optreedt kan een vergunning verleend worden. Als het niet uit te sluiten is dat er een kans op significant negatieve effecten aanwezig is, moet een passende beoordeling uitgevoerd worden.

Een passende beoordeling is er op gericht om, op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake en met benoeming van lacunes in kennis, alle aspecten van het project of een andere handeling- die op zichzelf of in combinatie met andere activiteiten of plannen- de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar kunnen brengen, te inventariseren.

Blijkt uit een passende beoordeling dat de zekerheid van afwezigheid van significant negatieve gevolgen niet kan worden verkregen, dan resulteert het nee-tenzij in passende maatregelen, wat kan inhouden dat toestemming aan het plan wordt onthouden. Slechts indien met het plan een dwingende reden van groot openbaar belang is gemoeid, bij gebrek aan alternatieven voor de doelen van het plan en na compensatie van de natuurwaarden die verloren gaan, geven overheden toestemming. En dan nog nadat de Europese Commissie is geconsulteerd. De compensatie dient voorafgaand aan het initiatief plaats te vinden en in omvang en kwaliteit zodanig dat de samenhang in Natura 2000 gewaarborgd blijft.

Bijlage 2: habitattypen Veluwe en achtergrondwaarden stikstof 2020

Toetsing Oostelijk Buitengebied Putten
Onderzoek in kader van Natuurbeschermingswet 1998
Bijlagen

